

Museum voor Schone Kunsten Gent

Collectieplan
2024–2028

1. Museum voor Schone Kunsten Gent (MSK)	5
1. Geschiedenis van het MSK	
2. International Council of Museums (ICOM)	
3. Missie	
4. Visie	
5. Waarden	
6. Standaarden en procedures	
7. Calamiteitenplan	
8. Uitvoering van het collectiebeleid	
2. Collectiebeschrijving	8
1. Historiek van de collectie	
2. Positionering van de collectie in een (inter)nationale context	
3. Samenstelling van de collectie	
4. Topstukken in de collectie	
5. Bibliotheek, documentatie en archivalia	
6. Omvang van de collectie	
7. Fysieke toestand van de collectie	
8. Bewaaromgeving van de collectie	
3. Collectieprofiel	14
1. Samenhang van de collectie	
2. Status van de collectie	
3. Herkomst van de collectie	
4. Vorming van de collectie	
4. Collectiemanagement	16
1. Behoud van de collectie	
a. Conservatie	
b. Registratie	
c. Digitalisering	
d. Depotbeheer	
e. Risicomanagement	
f. Verzekering	
2. Gebruik en toegankelijkheid van de collectie	
a. Raadpleging	
b. Collectiepresentaties	
c. Tentoonstellingen	
d. Uitgaande bruiklenen	
e. Documentatie	
f. Publicaties	
g. Restitutie	
3. Ontwikkeling van de collectie	
a. Restauratie	
b. Verwerving	
c. Collectiemobiliteit	
d. Herbestemming	
e. Onderzoeksprojecten	
f. Herwaardering	
5. Prioriteiten tijdens de beleidsperiode 2024–2028	26
6. Netwerken en samenwerkingsverbanden	37

1. Museum voor Schone Kunsten Gent (MSK)

1. Geschiedenis van het MSK

Het Museum voor Schone Kunsten Gent is het oudste kunstmuseum van België. Het werd in 1789 door de Franse overheid opgericht om onderdak te bieden aan het kunstpatrimonium van de kerken en kloosters die gesloten werden. Van 1811 tot 1902 vond het museum – dat inmiddels een stedelijk museum was geworden – een onderkomen in de Stedelijke Academie.

De beslissing tot de oprichting van een nieuw museumgebouw dateert van 1898, precies honderd jaar na de stichting van het museum. Het gebouw werd in twee fasen voltooid: de eerste in 1902 en de tweede in 1913, ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling. Het werd opgetrokken in het Citadelpark, vlak buiten het centrum, naar het ontwerp van Charles Van Rysselberghe, broer van de schilder Théo Van Rysselberghe. Van Rysselberghe week doelbewust af van de pompeuze museumarchitectuur van zijn tijd en zag het museum eerder als een grote klassieke villa, te midden van het groen. Zijn basisconcept is nog steeds actueel: alle zalen liggen op een verdieping en ontvangen allemaal daglicht, ze zijn elk heel verschillend in een toch uiterst eenvoudig en strak grondplan, de proporties van het museum zijn op mensenmaat en de uitwerking qua materiaalgebruik en architecturaal detail is bijzonder verfijnd. Bij de grondige renovatie van het gebouw tijdens de jaren 2003–2007 werd niets wezenlijks aan de originele architectuur gewijzigd. Het was een 'onzichtbare renovatie' waarbij de nieuwe technische uitrusting (stabiliteit, vloerverwarming, klimaatregeling, lichtbeheersing en beveiliging) in het gebouw werd ingepast zonder de esthetiek ervan aan te tasten. Sinds mei 2007 is het museum opnieuw in zijn oorspronkelijke luister te bewonderen. Voor het eerst sinds 1950 kon het publiek kennismaken met de hele collectie, verspreid over veertig zalen.

In zijn huidige vorm is het MSK het logische gevolg van zijn ontstaansgeschiedenis. De collectie geeft op de eerste plaats een rijk beeld van de Vlaamse kunst van de middeleeuwen tot de eerste helft van de 20ste eeuw, en dit hoofdzakelijk in Gentse context. In die zin verschilt het museum weinig van de vele stedelijke musea in de historische centra van Europa. Het museum weerspiegelt echter ook de belangstelling van een kunstminnende Gentse burgerij die bij uitstek eclectisch was ingesteld en – gelukkig – verder keek dan de landsgrenzen, zij het voornamelijk in Franse richting. De inbreng van deze groep, geconcretiseerd in de werking van De Vrienden van het Museum, gaf aan de verzameling een extra dimensie. Tot de topwerken van de oude kunst behoren realisaties van Jheronimus Bosch, Tintoretto en Peter Paul Rubens. Het

zwaartepunt ligt echter bij de kunstwerken van de 19de en de 20ste eeuw. Via een uitgebreide verzameling schilderijen, beeldhouwwerken en werken op papier kan de bezoeker kennismaken met de 19de-eeuwse kunststromingen gaande van het realisme en de romantiek, het impressionisme en het symbolisme, tot het expressionisme, het surrealisme en het modernisme van de 20ste eeuw. Het samengaan van kunst van eigen land met voorbeelden van de Europese kunst draagt nog steeds bij tot de betekenis van het museum en is bepalend voor het verdere beleid.

2. International Council of Museums (ICOM)

Het MSK is lid van de International Council of Museums (ICOM) en respecteert de Ethische Code voor Musea die door ICOM is opgesteld. De werking van het museum onderschrijft de in de zomer van 2022 geactualiseerde ICOM-definitie:

Musea zijn democratiserende, inclusieve en meerstemmige ruimtes voor kritische dialoog over het verleden en de toekomst. Terwijl ze de conflicten en uitdagingen van het heden erkennen en aanpakken, houden ze artefacten en exemplaren in beheer voor de samenleving, bewaren ze uiteenlopende herinneringen voor toekomstige generaties en garanderen ze gelijke rechten en gelijke toegang tot het erfgoed voor alle mensen.

Musea hebben geen winstoogmerk. Ze zijn participatief en transparant en werken in actief partnerschap met en voor diverse gemeenschappen om inzichten in de wereld te verzamelen, te bewaren, te onderzoeken, te interpreteren, te tentoonstellen met als doel bij te dragen aan de menselijke waardigheid, sociale rechtvaardigheid, wereldwijde gelijkheid en planetair welzijn.

3. Missie

Het MSK is een gastvrije plek in een uniek architecturaal kader, waar beeldende kunst mensen duurzaam verbindt, waar bewondering en verwondering, reflectie en debat centraal staan. Het MSK staat ten dienste van een breed en divers publiek, binnen én buiten het gebouw. Het museum focust op het uitdragen van Vlaamse en Belgische kunst in een internationale context, gefundeerd door wetenschappelijk onderzoek en verweven in een dynamisch netwerk met partners en bezoekers.

4. Visie

Het MSK is het oudste museum van België en een van de oudste in Europa. Het museumgebouw, door velen geliefd, is een absolute troef. Het museum draagt zorg voor een waardevolle, samenhangende collectie Vlaamse en Belgische kunstwerken in een internationale context, van de 14de tot het midden van de 20ste eeuw. Met deze verzameling als bron van inspiratie bouwt het museum voort op het verleden, met een scherp oog op het heden, en draagt het MSK actief bij aan de toekomst van Gent als eigentijdse cultuurstad.

Het *Mouseion* (de tempel van de muzen) uit het antieke Griekenland is in essentie nog altijd actueel als concept: een publiek toegankelijke plek waar schoonheid, objecten, onderzoek, debat en reflectie samenkomen, met een bibliotheek en onderzoekers als kloppend hart. Het MSK wil hiervan een levendige, eigentijdse versie zijn. Ons museum staat ten dienste van een superdiverse samenleving, waarmee wij een open dialoog voeren, kennis uitwisselen en onze passie voor kunst delen. We betrekken de ruimere gemeenschap actief bij onze werking en geven haar een forum, in en zeker ook buiten het museum. Via een brede, interactieve waaier aan kanalen en tools (ook digitale) zetten we de deuren naar ontdekking, participatie en beleving wijd open.

De toekomstbestendige kernactiviteiten van het MSK zijn onderzoek, verzamelen, behouden, toegankelijk maken en tentoonstellen, op een kwalitatief hoog niveau. Inclusie, diversiteit en duurzaamheid zijn daarbij cruciale uitgangspunten. Om onze werking in de volle breedte te versterken zetten we in op samenwerking en partnerships in Gent, Vlaanderen en op internationaal vlak. Die brede blik is voor ons vanzelfsprekend – de collectie en de werking zijn van meer dan stedelijke en landelijke betekenis. Structurele samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten zien we als een belangrijke en onderscheidende rode draad.

Het MSK is een transparante organisatie in alle facetten van zijn werking en streeft naar professionele prestatie. Zorg en veiligheid voor het gebouw en de collectie, voor bezoekers en medewerkers zijn belangrijke uitgangspunten. De lat ligt hoog en onze (recente) geschiedenis bewijst dat het museum die ambities waar kan maken – Gent, de collectie, het gebouw en onze rijke geschiedenis verdienen dat.

5. Waarden

Deze waarden zijn door de AGB's Kunsten & Design en Erfgoed gezamenlijk vastgelegd als onderdeel van gemeenschappelijke toekomstvisie en worden door het MSK binnen die context volop gesteund.

- Menselijk
- Slagkrachtig
- Ambitieuw
- Autonom
- Verbindend
- Museaal

6. Standaarden en procedures

Het MSK onderschrijft het belang van kwaliteitsnormen en standaarden voor het uitvoeren van de werkprocessen en het beheer van de collecties. Als collectiebeherende instelling van landelijk niveau streeft het ernaar de werking te laten aansluiten bij internationale standaarden en deelt het zijn ervaring en expertise met het bredere erfgoedveld. Volgende kwaliteitsnormen en standaarden worden in essentie gehanteerd:

- Het collectieplan is gebaseerd op het model 'Hoe schrijft u een collectieplan?' van FARO – Vlaamse Steunpunt voor Cultureel Erfgoed.
- De standaardprocedures voor collectiebeheer zijn gestoeld op SPECTRUM. De 21 deelprocedures hebben betrekking op:
  1. Inkomend object
  2. Verwerving en inschrijving
  3. Standplaats en verplaatsing
  4. Inventaris
  5. Registratie en documentatie
  6. Uitgaand object
  7. Inkomende bruikleen (lenen van objecten)
  8. Uitgaande bruikleen (uitlenen van objecten)
  9. Documentatieplanning
  10. Conditiecontrole en technisch onderzoek
  11. Actieve en preventieve conservering
  12. Waardebepaling
  13. Verzekering en indemniteit
  14. Calamiteitenplan voor collecties
  15. Schade en verlies
  16. Afstoting en uitschrijving
  17. Rechten
  18. Reproducties
  19. Gebruik collecties
  20. Collectie-evaluatie
  21. Audit

Het collectiebeheersysteem van het MSK is Adlib Museum. Voor de registratie van de collectie zijn volgende beschrijfsstandaarden van toepassing:

- AAT (Art & Architecture Thesaurus Online) (<http://www.getty.edu/research/tools/vocabularies/aat/>)
- Invulboek Erfgoedinzicht
- Invulboek meemoo/VKC
- CEST (<https://www.projectcest.be/wiki/hoofdpagina/>)
- RKD Artists (<https://rkd.nl/nl/>)
- Union List of Artist Names (<https://www.getty.edu/research/tools/vocabularies/ulan/>)
- Iconclass (<https://iconclass.org/>)
- Handboek Iconografische metadata in schonekunstmusea (KMSKA, MSK Gent, M Leuven, Mu.ZEE)
- Getty Thesaurus of Geographic Names (<https://www.getty.edu/research/tools/vocabularies/tgn/>)
- Cultuurhistorische thesaurus Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (<https://thesaurus.cultureelerfgoed.nl/>)

- voor prenten: standaardwerken van Hollstein (https://www.hollstein.com/new_dutch-en-flemish.html) en registratiestandaarden in overleg met Musea Brugge, Universiteit Gent en de Koninklijke Bibliotheek Brussel

Het MSK volgt de aanbevolen richtlijnen van CEST. Het MSK gebruikt hiertoe Adlib Museum en Adlib Library. Het museum beschikt niet over een informaticus/dataconservator, maar werkt hiervoor nauw samen met:

- Gents lerend netwerk digitaal erfgoedbeleid (AMSAB-ISG, Design Museum Gent, Erfgoedcel Gent, GUM, LIBERAS, MSK Gent, Museum Dr. Guislain, S.M.A.K., STAM, Universiteitsbibliotheek Gent, ism District09)
- meemoo/VKC (financiële inbreng in loon van dataconservator)
  - hands-on inzake standaardiseren en automatiseren van metadata volgens CEST-richtlijnen in functie van de datahub
  - ondersteuning bij het invoeren van persistente linken
  - begeleiding bij het invoeren van digitale museale processen (Spectrum)
- meemoo
  - duurzame opslag hoge resolutieafbeeldingen collectie MSK Gent
  - vervolgtraject VKC binnen meemoo (2024-2025)
- Erfgoedinzicht
  - gebruik van Move-invulboek (wordt momenteel herwerkt)
  - met toepassing van standaarden AAT, ICONCLASS, RKD Artists, ...
- Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen (OKBV) binnen Vlaamse Vereniging voor bibliotheek, archief & documentatie (VVBAD)

7. Calamiteitenplan

De veiligheid en beveiliging van bezoekers en medewerkers, de collectie, bruiklenen en het museumgebouw is voor het MSK een prioriteit. Het integrale veiligheids- en beveiligingsbeleid is strikt en proactief, maar klantgericht. Het museum investeert ook blijvend in (bij)scholing van personeel, en stelt jaarlijks én voor elke collectiepresentatie en tijdelijke tentoonstelling een risicoanalyse op. De leidraad vloeit voort uit vroegere (bijna-) incidenten en calamiteiten, trendanalyses binnen de sector en kennisdeling. Dit resulteert in (jaar)actieplannen. Het MSK zet in op samenwerking met politie en brandweer. Ontwikkelingen en opleidingen rond collectiehulpverlening worden op de voet gevolgd. Het museum is vertegenwoordigd in de calamiteitendenktank die in 2021 onder impuls van FARO werd opgezet. In de Gentse context is het MSK op dit vlak een voortrekker en neemt een actieve rol op in het netwerk GRACE (Ghent Research institute for Art and cultural heritage Crime and law Enforcement).

8. Uitvoering van het collectiebeleid

Bij de uitvoering van het collectiebeleid zijn volgende afdelingen betrokken:

- Collectie & Onderzoek 6,7 VTE
- Collectiepresentaties & Tentoonstellingen 4 VTE

Samenstelling van de betrokken afdelingen:

- Collectie & Onderzoek
  - Afdelingshoofd 1 VTE
  - Archief, collectie en onderzoek 2,3 VTE
  - Restauratie en conservatie 2 VTE
  - Bibliotheek 1,6 VTE
  - Vrijwilligers: Bibliotheek, Registratie, Onderzoek, Prentenkabinet
- Collectiepresentaties & Tentoonstellingen
  - Afdelingshoofd 1 VTE
  - Curator 1 VTE
  - Assistent-curator 2 VTE
  - Tentoonstellingsorganisator 1 VTE
- Geplande aanwervingen in 2023 binnen de afdeling Collectie & Onderzoek:
  - Dataconservator 1 VTE
  - Documentalist – archivaris 1 VTE

2. Collectiebeschrijving

1. Historiek van de collectie

De verzameling van het MSK is gegroeid rond een kerncollectie van ongeveer 220 schilderijen en enkele beeldhouwwerken die op het einde van de 18de eeuw werd bijeengebracht. Deze startcollectie is te omschrijven als het stedelijke roerend kunstpatrimonium bij de overgang van het Ancien Régime naar de nieuwe tijd. Het museum volgde op het vlak van het verzamelen lange tijd een tweesporenbeleid. Sinds de late 1840 focuste het inzake 'moderne kunst' op aankopen via de driejaarlijkse salons. De aandacht ging daarbij vooral naar het aanbod op het plaatselijke Gentse salon, wat niet verwonderlijk is gezien het feit dat de organisatoren van de driejaarlijkse tentoonstelling – de facto de hoge burgerij in Gent zoals verzamelaar Fernand Scribe of de universiteitsbibliothecaris Ferdinand Vander Haeghen – achter de schermen het aankoopbeleid van het museum mee stuurden. De museumdirecteur was toen in de eerste plaats een 'conservator', namelijk iemand die toezag op de goede bewaring van de collectiestukken; de verdere uitbouw van de verzameling kwam pas op de tweede plaats. Het weinig progressieve aanbod op deze salons en de burgerlijke smaak van aankoopjury's maakten dat in regel eerder behoudende kunst werd aangekocht van vooral Belgische, maar ook buitenlandse – hoofdzakelijk Franse – kunstenaars. Uitzonderlijk ging de aandacht naar jonge kunst, met exemplarische aankopen van ondertussen gevestigde kunstenaars die met voorbedachtheid, soms met een interval van verschillende decennia, tot het Gentse salon werden uitgenodigd, waarna de aankoop werd bekrachtigd. In deze versilde de Gentse aanpak niet zoveel van die van Antwerpse en Brusselse musea voor schone kunsten die zich voor hun aankopen moderne kunst tot omstreeks 1900 eveneens en grotendeels op de markt van de Belgische salons begaven, tot ongenoegen van kunstpromotoren als Octave Maus en voornamelijk progressieve kunstenaars uit binnen- en buitenland. De aankopen van meer progressieve kunst werden niet zelden in de museumcommissie betwist, en waren doorgaans het gevolg van een compromis, waarbij tegelijk objecten met een meer behoudende inslag, en vaak voor een veel hogere prijs, werden aangekocht.

Het aankoopbeleid van het museum kreeg een meer gedifferentieerd karakter met de oprichting in 1897 van de vereniging De Vrienden van het Museum. Vanaf het begin schakelde voorzitter Scribe zijn invloedrijke vrienden uit het plaatselijke milieu in. Op elke jaren tijd bracht hij een briljant mecenaat op gang dat de naam van het museum zou vestigen. In hun statuten lieten De Vrienden inschrijven dat hun aandacht exclusief naar oude – lees overleden – meesters zou gaan. Hoewel de succesvolle aankopen van de vereniging doorgaans geassocieerd worden met opmerkelijke aanwinsten van oude schilderkunst – bijvoorbeeld de panelen van Jheronimus Bosch, en

verder werken van Peter Paul Rubens, Anthony van Dyck, Jacob Jordaens en anderen – verwierf het museum langs die weg topwerk van vroegmoderne kunstenaars zoals Gustave Courbet, Charles-François Daubigny en Théodore Géricault. Enkele leden verzamelden tevens ten persoonlijke titel en parallel met het museale aankoopbeleid. Hun verzamelingen (of delen ervan) kwamen naderhand via schenkingen en legaten in de museumverzameling terecht. Mooie voorbeelden zijn schenkingen van Georges Hulin de Loo, hoogleraar aan de Gentse universiteit, die als vooraanstaand connaisseur het aankoopbeleid van De Vrienden meestuurde, en het legaat Scribe dat in 1913 de moderne afdeling van het museum versterkte met meer dan vijftig schilderijen van gevestigde of toen nog jonge kunstenaars als Gustave De Smet en Constant Permeke.

Tussen de twee wereldoorlogen werd de verzameling niet meer uitgebreid met het elan van rond 1900. Terwijl toch heel wat van oorsprong Gentse kunstenaars, zoals Gustave De Smet, Frits Van den Berghe en Gustave Van de Woestyne, in deze periode het voortouw namen in de moderne kunstscène, en hoewel Gent de bakermat van de Vlaams expressionistische stroming doorslaggevend is geweest, kwam toen weinig eigentijdse moderne kunst in het museum terecht. De internationale moderne kunst waar vele Belgische kunstenaars, verzamelaars en critici mee begaan waren, bleef afwezig uit het museum, en ook uit de andere grote musea in België. Deze inhaalbeweging kwam pas tot stand toen het museum zich in de laatste decennia van de 20ste eeuw specifiek ging toeleggen op de periode 1880–1950. Via aankopen, schenkingen, legaten, overdrachten en langdurige bruiklenen kwamen sleutelfiguren van Jean Brusselmans, Gustave De Smet, James Ensor, George Minne, Frits Van den Berghe, Gustave Van de Woestyne, Théo Van Rysselberghe en Georges Vantongerloo in de verzameling. Tevens werden de Belgische kunstenaars in hun internationale context geplaatst via referentievoorbeelden van onder meer Maurice Denis, Max Ernst, Erich Heckel, Ernst Ludwig Kirchner en Oskar Kokoschka.

2. Positionering van de collectie in een (inter)nationale context

---

In zowel Vlaams als internationaal perspectief is de MSK-collectie volstrekt uniek. Op basis van de eigen verzameling – vooral de collectie 19de en vroege 20ste eeuw, maar ook uit de periode voor 1789 – brengt het museum homogene en kwalitatieve ensembles op zaal, zowel thematisch als monografisch. Het MSK hanteert hiertoe hedendaagse tentoonstellingsmethodieken, een transversale en transhistorische aanpak en de toegankelijke publieksvertaling. Het internationale belang van de collectie blijkt ook uit de frequente vraag van buitenlandse instellingen om objecten in bruikleen te nemen.

Het MSK positioneert zich op het internationale forum ook door aan het collectiebeleid een dynamisch karakter te geven. Via netwerking met binnen- en buitenlandse musea, universitaire instellingen, private stichtingen, handelaars en privéverzamelaars kan het MSK langdurige bruiklenen van museale kwaliteit introduceren, niet om het prestigieuze bruikleen *an sich*, maar omdat dit het museum in staat stelt de eigen verzameling te verbreden en verdiepen. Deze aandacht voor collecties van derden is ingebed in de reguliere werking. Ondanks de weinige middelen wordt succesvol op zoek gegaan naar aankopen; jaar na jaar volgen schenkingen en legaten met betekenisvolle kunstwerken met zaalwaarde. De basis daarvan is het jaarlijkse, maar opspaarbare aankoopbudget van de Stad Gent, maar om het ambitieniveau te vrijwaren boort het MSK tevens diverse bronnen aan, zoals De Vrienden van het Museum, de Koning Boudewijnstichting, de Vlaamse Gemeenschap en diverse private partijen.

De collectie van het MSK verhoudt zich tot de partnermusea met beeldende kunstverzamelingen van een vergelijkbare grootorde als het KMSKA en de Musea Brugge (in Vlaanderen), de KMSKB (Brussel) en La Boverie (Luik), en, op internationaal vlak, onder meer Ashmolean Museum (Oxford), Birmingham Museum and Art Gallery, Fitzwilliam Museum (Cambridge), Frans Hals Museum (Haarlem), Kunstmuseum Den Haag, The Hunterian Museum & University (Glasgow), Kunsthaus (Zürich), LAC Luġano, Musée de Grenoble, het Musée des Beaux-Arts (Caen en Lyon), Musée d'Art moderne de la Ville de Paris, Neue Pinakothek (München), Petit Palais (Parijs), Palais des Beaux-Arts (Rijssel), en Städel Museum (Frankfurt).

3. Samenstelling van de collectie

Het MSK bewaart ongeveer 18.000 kunstwerken, gaande van de 14de tot de 21ste eeuw. Het betreft schilderijen, beeldhouwwerken, werken op papier en precieuze boeken, en minder omvangrijke deelcollecties met medailles, iconen en meubels. Er zijn permanent ongeveer 600 collectiestukken op zaal tentoongesteld. De beeldende kunst uit de Zuidelijke Nederlanden speelt de hoofdrol, maar ook de Europese kunst is goed vertegenwoordigd. Het collectie- en tentoonstellingsbeleid van het MSK is gericht op de kunst van de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw. Binnen deze periode krijgen het impressionisme, de kunst uit het fin de siècle, het expressionisme, het modernisme en het surrealisme bijzondere aandacht. Omdat het getekende werk een cruciale rol speelt in het creatieve proces, vormt de uitbouw van het prentenkabinet een belangrijke pijler in het bewaar- en verzamelbeleid van het museum. Dit traditionele accent op de 19de - en vroeg 20ste - eeuwse kunst is het afgelopen decennium gedoseerd verbreed naar oude meesters. De tentoonstelling *Van Eyck. Een optische revolutie* die plaatsvond in het voorjaar van 2020 was het hoogtepunt van die evolutie én een proeve van kunnen, maar werd helaas door de coronacrisis veel te vroeg onderbroken.

De collectie van het MSK is als volgt samengesteld:

- middeleeuwse schilderkunst (Puccio di Simone, Gerard Horenbout, Colijn de Coter, omgeving van Rogier van der Weyden)
- Jheronimus Bosch
- middeleeuwse (laatgotische) beeldhouwkunst
- religieuze schilderkunst in de 16de eeuw (Maerten van Heemskerck, Maarten de Vos)
- profane schilderkunst in de 16de eeuw (Pieter II Brueghel, Marinus van Reymerswaele, Jacopo Tintoretto, Meester van de Magdalena Mansi)
- religieuze schilderkunst in de 17de eeuw: Zuidelijke Nederlanden (Jacob Jordaens, Peter Paul Rubens)
- profane schilderkunst in de 17de eeuw: Zuidelijke Nederlanden (Peeter Boel, Philippe de Champaigne, Lodewijk de Vadder, Cornelis de Vos, Jan Fijt, Cornelis Norbertus Gijsbrechts, Theodoor Rombouts, Daniël Seghers, Frans Sniijders, Anthony van Dyck)
- profane schilderkunst in de 17de eeuw: Noordelijke Nederlanden (Hendrik Andriessen, Pieter de Bloot, Cornelis de Heem, Aelbert Cuyp, Frans Hals, Willem Claesz. Heda, Roelant Savery, AE van Rabel)
- de 18de eeuw (William Hoġarth, Petrus Johannes van Reysschoot)
- neoclassicisme in België (Joseph-François Ducq, François-Joseph Navez, Joseph Paelinck, Joseph Benoit Suvée, Josse Sébastien Van den Abeele)
- romantiek en realisme in Frankrijk (Camille Corot, Gustave Courbet, Charles-François Daubigny, Honoré Daumier, Théodore Géricault, Théodore Rousseau)
- romantiek en realisme in België (Hippolyte Boulenger, Xavier De Cock, Théodore Fourmois, Franz Verhas)
- Les Vingt en La Libre Esthétique (Georges Hendrik Breitner, Henri Evenepoel, Jan Toorop, Guillaume Vogels)
- naturalisme en impressionisme (Emile Claus, Leon De Smet, Léon Frédéric, James Guthrie, Henri Le Sidaner)
- monumentale beeldhouwkunst (Jef Lambeaux, Auguste Rodin, Constantin Meunier)
- symbolisme (Fernand Khnopff, Léon Frédéric, Léon Spilliaert, Alfred Stevens, Maurice Denis)
- Paul De Vigne (monografisch)
- James Ensor (monografisch: schilderijen, volledig grafisch oeuvre, tekeningen)
- George Minne (monografisch: beeldhouwwerken, tekeningen, boekkunst)
- Théo Van Rysselberghe (monografisch: schilderijen, grafiek, tekeningen, boekkunst)
- de eerste groep van Sint-Martens-Latem (Valerius De Saedeleer, Albert Servaes, Gustave Van de Woestyne, Albijn Van den Abeele)
- Valerius De Saedeleer (monografisch)
- Gustave Van de Woestyne (monografisch)
- Belgisch en internationaal expressionisme (Jean Brusselmans, Gustave De Smet, Erich Heckel, Ernst Ludwig Kirchner, Oskar Kokoschka, Wilhelm Lehmbruck, C.R.W. Nevinson, Constant Permeke, Christian Rohlf)

- Gustave De Smet (monografisch)
- Frits Van den Berghe (monografisch)
- abstracte kunst en surrealisme (Paul Delvaux, Max Ernst, Pierre-Louis Flouquet, René Magritte, Oscar Jespers, Pierre-Louis Flouquet, Jules Schmalziguag, Victor Servranckx, Georges Vantongerloo)
- hedendaagse kunst in relatie tot de kerncollectie (Raoul De Keyser, Simryn Gill, Luc Tuymans, Patrick Van Caeckenbergh)
- prentenkabinet (Jules De Bruycker, Maurice Denis, James Ensor, George Minne, Odilon Redon, Félicien Rops)
- secundaire deelcollecties (kunstmedailles, 18de-eeuwse Brusselse wandtapijten met Gentse herkomst, Russische iconen, meubels)
- precieze boekenreserve met betrekking tot de 19de-eeuwse en vroeg 20ste-eeuwse kunst (tentoonstellings- en veilingcatalogi, geïllustreerde boeken, historische tijdschriften); belangrijke collectiestukken: bibliotheek van Victor Servranckx die een belangrijke verzameling over het internationale surrealisme bezat, kunstenaarsboeken van Hans Arp en Kurt Schwitters, tijdschriften zoals *L'Art moderne* (het persoonlijke exemplaar van Octave Maus), *Jugend*, *Pan* en *Ver Sacrum*
- Ensor, James, *Oude dame met maskers*, olieverf op doek, inv. 1969-B
- Ensor, James, *Skelet bekijkt chinoiseries*, olieverf op doek, inv. 1995-A, collectie Koning Boudewijnstichting
- Ensor, James, *Pierrot en skelet in een gele toga*, olieverf op doek, inv. 2007-B, collectie Vlaamse Gemeenschap
- Ensor, James, *De vertroostende Maagd*, olieverf op paneel, privéverzameling
- Ensor, James, *Kinderen aan het ochtendtoilet*, olieverf op doek, inv. 2008-B, collectie Vlaamse Gemeenschap
- Evenepoel, Henri, *De Spanjaard te Parijs*, olieverf op doek, inv. 1898-I
- Géricault, Théodore, *Portret van een kleptomaan*, olieverf op doek, inv. 1908-F
- Horenbout, Gerard, *Portret van Lieven van Pottelsberghe*, olieverf op paneel, inv. 1932-A
- Horenbout, Gerard, *Portret van Livina van Steelant*, olieverf op paneel, inv. 1937-A
- Jordaens, Jacob, *Studies van de kop van Abraham Grapheus*, olieverf op papier op paneel, inv. 1899-B
- Khnopff, Fernand, *Wierook*, tekening, inv. 2000-F
- Kokoschka, Oskar, *Portret van dokter Ludwig Adler*, olieverf op doek, inv. 1988-B
- Magritte, René, *Perspectief - Het Balkon van Manet II*, olieverf op doek, inv. 1961-A
- Meester van Maria van Bourgondië, *De verovering van Jeruzalem door Titus*, olieverf op paneel, inv. 1958-AE
- Minne, George, *Fontein der geknielden*, gips, inv. 1982-E
- Navez, François-Joseph, *De nimf Salmacis en Hermaphroditus*, olieverf op doek, inv. 1829-A
- Nevinson, Christopher Richard Wynne, *A Strafing*, olieverf op doek, inv. 2009-A
- Orsi, Lelio, *Ruitergevecht*, tekening, inv. 1959-U
- Paelinck, Joseph, *De schone Anthia begeeft zich aan het hoofd van haar gezellinnen naar de tempel van Diana in Efese*, olieverf op doek, inv. 1820-C
- Permeke, Constant, *Liggende boer*, tekening, inv. 1961-X
- Spilliaert, Léon, *De absintdrinkster*, tekening, inv. 2015-IX, collectie Koning Boudewijnstichting
- Spilliaert, Léon, *Silhouet van de schilder*, tekening, inv. 1954-O
- Spilliaert, Léon, *Twee november*, tekening, inv. 1970-F
- Stevens, Alfred, *Maria Magdalena*, olieverf op doek, inv. 2001-Q
- Tintoretto, Jacopo, *Portret van de humanist Giovanni Paolo Cornaro*, olieverf op doek, inv. 1914-CL
- Van den Abeele, Josse Sébastien, *Zelfportret in Italië*, olieverf op doek, inv. 1963-A
- Van den Berghe, Frits, *De idioot bij de vijver*, olieverf op doek, inv. 1962-C
- Van den Berghe, Frits, *Malpertuus*, inv. 2009-C, olieverf op doek, collectie Vlaamse Gemeenschap
- van Heemskerck, Maarten, *Christus als man van smarten*, olieverf op paneel, inv. S-53
- van Heemskerck, Maarten, *De Calvarieberg*, olieverf op paneel, inv. S-82

4. Topstukken in de collectie

Het MSK bewaart momenteel 49 Topstukken in zijn collectie. Het betreft: in alfabetische volgorde:

- *Album J.F. Van de Velde* - 43 losgemaakte tekeningen, inv. 1950-W1-W20; 1950-W22-23; 1950-W25-47
- Anonieme meester, *De graflegging van Christus*, olieverf op paneel, inv. 1914-CF
- Bosch, Hiëronymus, *Heilige Hiëronymus*, olieverf op paneel, inv. 1908-H
- Bosch, Hiëronymus, *Kruisdraging*, olieverf op paneel, inv. 1902-H
- Brusselmans, Jean, *Boeren*, olieverf op doek, inv. 1999-Q
- Claus, Emile, *De ijsvogels*, olieverf op doek, inv. 1892-A
- De Coter, Colijn, *De aanbidding der wijzen*, olieverf op paneel, inv. 1950-A
- Delcour, Jean, *Jakobus de Mindere. Bozzetto voor het gelijknamige beeld in de Sint-Jacobskerk in Luik*, terracotta, inv. 2022-G, collectie Vlaamse Gemeenschap (nog geen publicatie van voorlopige opname)
- De Smet, Gustave, *Het goede huis*, olieverf op doek, inv. 1953-B
- de Vos, Maerten, *Familie van de Heilige Anna*, olieverf op paneel, inv. S-51
- de Vos, Maerten, *Kruisafneming*, tekening, inv. 1911-GQ
- Engbrechtsz., Cornelis, *De bewening*, olieverf op paneel, inv. 1904-D
- Ensor, James, *Christus aan het volk getoond*, tekening, inv. 1988-C, collectie Vlaamse Gemeenschap
- Ensor, James, *De intrede van Christus te Jeruzalem*, tekening, inv. 1963-E

- van Reymerswale, Marinus, *De roeping van de heilige Matteus*, olieverf op paneel, inv. S-86
- Van Rysselberghe, Théo, *De lezing door Emile Verhaeren*, olieverf op doek, inv. 1906-R
- Van Rysselberghe, Théo, *Portret van Marguerite van Mons*, olieverf op doek, inv. 1979-C
- Van de Woestyne, Gustave, *Fuga*, olieverf op doek, inv. 1991-M
- Vantongerloo, Georges, *Studie nr. III*, caseïne op paneel, inv. 2009-B

5. Bibliotheek, documentatie en archivalia

De bibliotheekcollectie van het MSK is toegespitst op de museumcollectie en is in hoofdzaak gericht op de West-Europese kunst van de middeleeuwen tot ca. 1950. Ze staat ten dienste van het collectieonderzoek, de voorbereiding van tentoonstellingen en de educatieve begeleiding van het publiek. De bibliotheek heeft ook een bewaarfunctie voor precieze uitgaven zoals kunstenaarsboeken, historische tijdschriften en kostbare (geïllustreerde) boeken waardoor steeds meer een beroep gedaan wordt om zeldzame en waardevolle publicaties in bruikleen te geven aan tijdelijke tentoonstellingen.

De museumbibliotheek bevat meer dan 50.000 publicaties, voornamelijk monografieën, tijdschriften, tentoonstellings- en museumcatalogi. Op basis van een historische verzameling van tentoonstellings- en veilingcatalogi die rond 1900 is samengebracht, bouwde het museum de voorbije decennia een precieze verzameling uit rond de 19de en vroeg 20ste-eeuwse kunst. Deze precieze collectie bestaat uit kostbare (geïllustreerde) boeken, kunstenaarsboeken, historische tijdschriften en saloncatalogi en zijn van onmisbaar belang voor de (wetenschappelijke) studie van de betrokken periode. Tegelijk houden vele van deze boeken rechtstreeks verband met het oeuvre van de betrokken kunstenaars, bij wie de boekkunst vaak in het verlengde lag van hun plastische werk.

De bibliotheek van het MSK neemt een actieve rol op in het Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen (OKBV). Het OKBV werd opgericht in 2000 door kunstbibliothecarissen in hoofdzaak van musea en kunsthogescholen in Vlaanderen en Brussel. Het organiseert rondetafelgesprekken en studiebezoeken in binnen- en buitenland en brengt de collega's van de kunstbibliotheken regelmatig samen rond actuele thema's. De ideeën worden nadien gebundeld in een kort verslag zodat ze ook buiten het gesprek als inspiratie kunnen dienen. Jaarlijks organiseert het OKBV een studiebezoek aan kunstbibliotheken in binnen- en buitenland. Dit bevordert de onderlinge contacten, de gezamenlijke belangen en de professionalisering van het vak.

Aan de gespecialiseerde bibliotheek van het museum is het documentatiecentrum gekoppeld. Het centrum is gespecialiseerd in de Vlaamse en Belgische kunst van 1789 tot 1950. Het beschikt over een alfabetisch geklasseerde documentatie, met informatie over kunstenaars, genres, stijlrichtingen, plaatsen. Deze omvat foto's, knipsels, briefwisseling, ... geklasseerd in archiefdozen.

Alle documentatie wordt zodoende gecentraliseerd in een overzichtelijk systeem dat op aanvraag kan geraadpleegd worden. Informatie met vertrouwelijk karakter (onder meer adressen van eigenaars) worden apart bijgehouden. In het documentatiecentrum worden eveneens archivalia (briefwisseling en precieze documenten) en archief-fondsen bewaard, waaronder de fondsen Richard De Moor, Robert Hoozee, Paul Huys, Galerij Vyncke-Van Eyck, André De Ridder, Marie Fredericq-Lilar en Roger H. Marijnissen.

Het museumarchief verzamelt de neerslag van de werking van het MSK als stedelijke dienst (thans deel uitmakend van het AGB Kunsten en Design). Concreet betreft het de administratieve, financiële, technische (onder meer het museumrenovatie dossier 2002-2007) en personeelsdossiers enerzijds, en de verslagen van de historische toezichtcommissie en huidige Raad van bestuur anderzijds. Ook documentfondsen rond verwerving (aankopen en aankoopvoorstellen, schenkingen en legaten) en uitgaande bruiklenen (voor tentoonstellingen en langdurige bruiklenen verspreid over diverse openbare instellingen (op stedelijk en Vlaams niveau) (depots)) worden in het museumarchief samengebracht. Tot slot vormen de archieven van De Vrienden van het Museum een noodzakelijke aanvulling in de historiek van de werking van het MSK.

Het boekenbestand is geregistreerd in Adlib Library. Overkoepelend is de bibliotheekcollectie raadpleegbaar via de centrale onlinecatalogi:

- www.cageweb.be
- www.unicat.be
- www.worldcat.org

Het tijdschriftenbestand is opgenomen in de centrale onlinecatalogus Antilope (<https://anet.be/>).

De bibliotheek, het documentatiecentrum en het archief zijn na afspraak toegankelijk voor studenten, onderzoekers en iedereen met een interesse in kunst. Het museum garandeert daarnaast ook een digitale dienstverlening op maat.

De precieze reserve is te kwetsbaar om veel ter hand te nemen. Raadpleging is daarom slechts uitzonderlijk mogelijk, en steeds na afspraak. Om die reden is de collectie precieze tentoonstellingscatalogi ad hoc gedigitaliseerd (zie verder bij Beleidsprioriteiten 2024-2028).

6. Omvang van de collectie

Per deelcollectie en langdurige bruiklenen inbegrepen:

- schilderijen: 1850
- beeldhouwwerken: 500
- tekeningen: 8500
- grafiek: 6000
- houtblokken, etsplaten en lithostenen: 321
- wandtapijten: 15
- iconen: 72
- kunstmedailles en penningen: 480
- fresco's: 4
- installaties: 1
- meubels: 73

7. Fysieke toestand van de collectie

Aan de behoudsfunctie worden vandaag bijzondere eisen gesteld. De huidige kennis van de conserverings- en restauratieproblematiek en van de museale condities hebben de normen inzake behoud aanzienlijk verhoogd. Ook de aandacht voor het publiek stelt aan het perfecte behoud en de veilige en beveiligde presentatie van de collecties hoge eisen. Het is de taak van een museum zoals het MSK te beantwoorden aan de internationale normen inzake behoud en beheer van de collectie.

Zie ook 4.1

8. Bewaaromgeving van de collectie

---

a. Museumgebouw

Honderd jaar lang was het MSK het belangrijkste kunstmuseum van Gent. Al die tijd veranderde er weinig aan het uitzicht van het gebouw. Na de Tweede Wereldoorlog was het zwaar beschadigd en moest het grondig hersteld worden. Pas in 1951 ging het museum weer open voor het publiek. Tussen 1951 en 1961 kwam in enkele zalen elektrische verlichting. Meerdere zalen kregen een nieuw vloer en centrale verwarming. In 1975 werd in Gent het Museum voor Hedendaagse Kunst, nu het S.M.A.K., opgericht en ondergebracht in een vleugel van het MSK. Omdat het gebouw niet meer voldeed voor de toenemende activiteiten, werden tussen 1985 en 1995 tal van aanpassingen uitgevoerd. Bureaus, depots, jeugdatelier, cafetaria, sanitair en vestiaire kregen een plaats op het gelijkvloers. De entree werd heringericht en kreeg een nieuw inkomsgas. Er kwamen een goederenlift, een aparte toegang en lift voor mensen met een beperking, en een systeem van daglichtbeheersing en geautomatiseerde lamellen boven een aantal zalen. Ondanks deze aanpassingen voldeed het museum eind 20ste eeuw niet meer aan de nieuwe museale eisen. Het gebouw had veel materiële tekortkomingen die de kunstwerken aan risico's blootstelden en de goede werking van het museum belemmerden. Een grondige renovatie van het volledige museumgebouw, zonder wezenlijke wijzigingen aan de originele architectuur, drong zich op. Dit gebeurde tussen 2003 en 2007. Sinds die renovatie, aangevuld door ingrijpende aanpassingen n.a.v. de tentoonstelling *Van Eyck. Een optische revolutie* (2017–2020), beantwoordt het MSK op infrastructureel vlak aan door bruikleengevers gevraagde standaarden voor de bewaring, beveiliging en tentoonstelling van kunstvoorwerpen. Voor de Van Eyck-tentoonstelling werden onder meer de verwarmings- en noodverlichtingsinstallaties (2019) vernieuwd. Met het oog op de hoge internationale eisen voor bruiklenen in kunstmusea en de ontwikkelingen op dat vlak worden de infrastructuur, klimatisatie en beveiliging voortdurend gemonitord en waar nodig aangepast. Door dit alles leeft er vandaag internationaal een groot vertrouwen in de museale infrastructuur van het MSK.

b. Overzicht infrastructuur in functie van collectiebehoud- en beheer

Het MSK beschikt over de volgende infrastructuur die een werking op internationaal niveau toelaat:

Ruimtes voor presentatie van de collectie:

- Tentoonstellingszalen: 5229,91 m²
- Ruimte voor depot en conservering
- Reserves: 1109,62 m²
- Restauratieatelier: 104,08 m²
- Opslagkast voor (gevaarlijke) producten

Externe erfgoeddepots onder coördinatie van een gezamenlijk depotbeheerder op AGB-niveau:

- Ghelamco Arena: 7236 m²
- Katoennatie: 2629 m²

Ruimte voor de bibliotheekcollectie, het archief en de documentatie:

- Bibliotheek: 289,85 m²
- Prentenkabinet en archief ruimtes: 259,41 m²
- Fotostudio: 41,99 m²

Het museum beschikt over interne depots met compact-tussen, schuifrekken en stapelrekken. Er zijn reserves voorzien voor schilderijen, beeldhouwwerken, secundaire deelcollecties, werken op papier (prentenkabinet) en de precieze boeken- en tijdschriftencollectie. In deze ruimten is klimaatregeling voorzien. De depots zijn elektronisch beveiligd tegen inbraak en brand. Naast de depotruimtes beschikt het museum eveneens over een ruimte voor het in- en uitpakken.

Aan de hand van de inrichting en het ter beschikking stellen van twee externe erfgoeddepots (Ghelamco Arena en Katoennatie) wil de Stad Gent tegemoet komen aan vastgestelde noden inzake bewaring en de aanvullende bewaring van haar erfgoed centraliseren. Ook het MSK maakt gebruik van deze opportuniteit die het museum in de mogelijkheid stelt zijn reserves te verlichten, te herschikken en op deze manier het gebruik ervan te optimaliseren. Een 400-tal collectiestukken die het MSK beheert worden in het erfgoeddepot onder de Ghelamco Arena bewaard. Het betreft schilderijen op groot formaat (helaas beperkt tot een hoogte van 275 cm), weinig handzame formaten (schilderijen op rol, tapijten op rol), studiec collectie, historische lijsten, gipsen reliëfs, houten beeldhouwwerken en stijlmeubilair.

In het tweede erfgoeddepot (Katoennatie) worden transportkisten, historisch museummeubilair, collectie beeldhouwwerken (materialen: arduin, marmer, steen, brons en gips) bewaard. Sinds 2018 zijn de stedelijke erfgoeddepots operationeel. De verhuis naar deze depots werd zorgvuldig voorbereid (aanvullende registratie, reiniging, beperkte conservatie- en restauratie-ingrepen, (her)verpakken) en gebeurde in nauwe samenwerking met de verschillende betrokken stedelijke musea. De coördinatie berustte bij het zakelijk team van het AGB Kunsten en Design en het AGB Erfgoed. Vandaag wordt de

werking en het gebruik van de depots gecoördineerd door een depotbeheerder.

Het museum beschikt over 40 tentoonstellingszalen van verschillende omvang. 38 zalen hebben zenitale verlichting (combinatie daglicht en kunstlicht) zodat de wanden volledig uit cimaise bestaan. Zaal 15 bestaat op zichzelf uit een reeks kabinetten met zijlicht. De muuropbouw is in alle zalen vrijwel identiek. Er is een cimaise bekroond met een doorlopende sierlijst die tevens dienst doet als ophangstelsel. Op de sierlijst haken stalen stangen waarop koperen haken gezet worden. Kunstwerken kunnen ook rechtstreeks in de muren bevestigd worden. In het Prentenkabinet op zaal staat sinds 2016 een speciale voor deze ruimtes ontworpen inrichting opgesteld die bestaat uit mobiele ladekasten met vitrines, een bibliotheekkast en een kijktafel. Deze inrichting stelt zich in dienst van het presenteren van werken op papier en boeken. In de museumzalen 3 en 4 zijn de publieksateliers voor de restauratie van *De aanbidding van het Lam Gods* van de gebroeders Van Eyck ondergebracht.

c. Lichtbeheersing

In het museumgebouw zijn dag- en kunstlicht maximaal combineerbaar. Wentelbare lamellen aan de binnenkant van het buitendak maken daglichtbeheersing mogelijk. Op het tussendak is een dimbare fluorescentieverlichting voorzien en op zaal zijn er spanningsrails en spots, die afhankelijk van de presentatie uitbreidbaar zijn. Het MSK blijft sterk inzetten op relighting, in cofinanciering met de Stad Gent en FOCI, met als doel een maximaal gebruik van ledverlichting.

Inzake de lichtbeheersing voor de kunstwerken hanteert het museum volgende normen:

- Schilderijen/beelden: max. 300 lux
- Tekeningen/prenten: max. 50 lux (specifiek voor topstukken is de norm 30 lux/tentoonstellingsritme: 3 maanden presenteren, 5 jaar rusten)
- In de zalen wordt de luxwaarde gecoördineerd door een lichtbeheersing aan de hand van beweegbare lamellen en elektrische verlichting (energiezuinige LED-verlichting). Het meten gebeurt met een lichtmeter.

d. Klimaat

Het museumgebouw heeft een verwarmingsinstallatie op aardgas. In de zalen en de patio's is er vloerverwarming; de overige ruimtes hebben radiatoren. Er is een centrale temperatuurs- en vochtigheidscontrole, gekoppeld aan een luchtverversingssysteem. Een tweede temperatuurs- en vochtigheidscontrolesysteem met voelers op zaal geeft onafhankelijk van het luchtverversingssysteem de actuele temperatuurs- en vochtigheidssituatie weer. Voor de tentoonstelling *Van Eyck. Een optische revolutie* werd de klimatisatie op zaal geoptimaliseerd, onder meer met een nieuwe inblaas- en afzuiginstallatie. Sindsdien scheiden monumentale deuren de Forumzaal en de omliggende

museumzalen ook fysiek van elkaar, om de luchtcirculatie door het museumgebouw te verhinderen.

Het museum streeft naar een temperatuur in de zalen en in de reserveruimten van 18° en naar RV van 55% met 5% tolerantie. Deze waarden worden op verschillende punten geregistreerd en verwerkt in een centrale die de luchtvochtigheid, de koeling en de temperatuur stuurt. De installatie wordt onderhouden door het departement Facility Management van de Stad Gent en de installateurs (onderhoudscontract).

Het MSK is in een stadsgebouw gehuisvest. Met de Stad Gent en haar raamcontractanten is er nauwe afstemming rond een optimale klimaatregeling en zijn er strikte afspraken, met onder meer preventieve rondgangen en een strikte onderhoudsplanning.

e. Toegankelijkheid

Het MSK is zeer toegankelijk. Samen met externe experts en partners wordt continu gestreefd naar verdere optimalisatie op dat vlak. In de directe omgeving van het museum zijn meerdere parkeerplaatsen voor mensen met een fysieke beperking. De hoofdingang is vanop het voetpad bereikbaar via een monumentale trap met leuningen. Aan de zijkant van het gebouw is een alternatieve toegang bereikbaar via zacht hellende vlakken. Vandaar uit zijn alle publieke ruimtes drempelvrij toegankelijk. Alle museumzalen zijn ruim en goed toegankelijk. Naast de trappen zijn er ook hellende vlakken met leuningen, en ruime liften die de bezoekers zelf kunnen bedienen. Voor de tentoonstelling *Van Eyck. Een optische revolutie* heeft het MSK in een cofinanciering tussen Stad Gent en FOCI geïnvesteerd in de vernieuwing van een plateau lift met leuningen. Ook de administratieve ingang van het museum is drempelvrij toegankelijk. Er zijn specifieke toiletten voor mensen met een fysieke beperking.

f. Beveiliging

Ook op het vlak van beveiliging neemt het MSK een voorbeeldrol op (inter)nationaal niveau op. Zo werd in 2019 het camerabewakingssysteem vernieuwd, met ruim 200 camera's in en rond het museum. In 2022 werd een nieuwe controlekamer in gebruik genomen, van waaruit de actieve monitoring van de (beveiligings)systemen van het MSK en S.M.A.K. tijdens de openingsuren van de musea wordt gebundeld. Na de openingsuren neemt een beveiligingsfirma het over. Vanaf 2024 worden ook de (beveiligings)systemen van het Design Museum Gent actief gemonitord. Dit kadert in een verdere professionalisering van de interne bewakingdienst van het AGB Kunsten & Design, dat onder sterke impuls vanuit het MSK verder vorm krijgt.

3. Collectieprofiel

1. Samenhang van de collectie

Zoals vermeld in het hoofdstuk gewijd aan de geschiedenis van het MSK geeft de collectie van het MSK op de eerste plaats een rijk en veelzijdig beeld van de Vlaamse kunst van de middeleeuwen tot de eerste helft van de 20ste eeuw. In die zin speelt het museum een gelijkaardige rol als vele stedelijke musea in de historische centra van Europa. De belangrijke collectie oude meesters is internationaal gekend en is qua betekenis vergelijkbaar met de verzameling oude meesters in de grote *musées de province* in Frankrijk. In eigen land komt deze verzameling qua betekenis en veelzijdigheid na die van het KMSKA in Antwerpen en de KMSKB in Brussel. De deelcollectie met beeldende kunst uit de 19de eeuw en eerste helft 20ste eeuw is uniek in België. Doordat de aankooppolitiek van het museum en zijn vriendenvereniging rond de eeuwwisseling ambitieus en internationaal gericht was, beschikt het MSK op dit domein proportioneel gezien over de meeste buitenlandse kunst van België. Die internationale dimensie maakt het overzicht van de nationale kunst bijzonder boeiend en afwisselend. Anderzijds is dit aspect een constant aandachtspunt in de verwervingspolitiek. Deze deelverzameling illustreert ook de belangrijke rol die Gent heeft gespeeld in het fin de siècle en de eerste decennia van de 20ste eeuw. Aankopen en schenkingen van enkele belangrijke buitenlandse kunstenaars trekken hier de internationale lijn door.

Voor het MSK is de collectievorming essentieel. Het beleid inzake aankopen en bruiklenen wordt bepaald door de bestaande verzameling en door de ontwikkeling die deze collectie in de toekomst kan ondergaan. Dit betekent dat er gezocht wordt naar aanvullingen en leemten binnen een periode, een stijlstroming, een bepaalde school, het oeuvre van een kunstenaar met thematische relevantie voor vandaag en morgen. Het museum vermijdt stukken aan te kopen die enkel de studiecollectie kunnen aanvullen. Er wordt dus meteen geoordeeld of een bepaald stuk een verrijking van de collectiepresentatie vormt en een dimensie toevoegt aan de permanent tentoongestelde collectie.

Al vanaf de oprichting van het MSK werd ernaar gestreefd in de basiscollectie leemtes op te vullen of interessante aanvullingen te doen om de museumcollectie te vervolledigen, te internationaliseren en te verlevendigen. Om het museum sterker te profileren en om de beschikbare middelen (lokaal en landelijk) efficiënt te gebruiken, opteert het MSK ook voor de collectie-uitbreiding via specialisatie voor de kunst van de 19de en vroege 20ste eeuw, hoewel het nooit is uitgesloten dat zich een opportuniteit voordoet die buiten de specialisatiegebieden valt.

2. Status van de collectie

De collectie van het MSK is een stedelijke collectie. Behalve de langdurige bruiklenen, kunstwerken in eigendom van derden maar in bruikleen gegeven aan het museum, zijn de collectiestukken eigendom van de Stad Gent. Ook schenkingen en legaten, die door de Stad Gent werden aanvaard, worden ingeschreven in de patrimoniale inventaris roerend kunstpatrimonium. De toegekende waarde voor een activum dat behoort tot het erfgoed bedraagt conform de door de Dienst Financiën van de Stad gevraagde toepassing van het Gemeentedecreet, 1 euro. Ter referentie is in het Adlib Museum-registratiesysteem wel per object de patrimoniale waarde van voorheen in een afzonderlijk veld genoteerd. Daarnaast worden in Adlib Museum per object tevens de verzekeringswaarden genoteerd van uitgaande bruiklenen, hetgeen de evolutie van verzekeringswaarden over de jaren heen per object aangeeft. In het kader van het bruikleen- en verwervingsbeleid volgt het museum de evolutie van de kunstmarkt op de voet. Daarbij is het museum tijdens de afgelopen jaren de initiator geweest van de verwerving van topstukken en potentiële sleutelwerken. Het museum levert geen waarde-bepalingen van objecten in de verzameling van derden.

3. Herkomst van de collectie

Het museum heeft 696 kunstvoorwerpen in langdurige bruikleen van zowel openbare instellingen (op stedelijk, Vlaams en nationaal niveau) en van privéverzamelaars.

In langdurige bruikleen van de Collectie Vlaamse Gemeenschap: 489 kunstvoorwerpen, waarvan 5 Topstukken en 19 Belangrijke werken (zoals opgenomen in de Globale Bewaarovereenkomst, opgesteld in december 2022)

In langdurige bruikleen van derden: 197 kunstvoorwerpen

- Schilderijen: 26
- Werken op papier: 134
- Meubels: 1
- Objecten: 36

Herkomst:

- Antwerpen, KMSKA: 2 schilderijen
- Brugge Musea: 2 objecten
- Brussel, Koning Boudewijnstichting: 2 schilderijen, 1 tekening
- Brussel, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen: 14 objecten
- Brussel, Koninklijke Verzameling: 1 schilderij
- Brussel, Museum voor Kunst en Geschiedenis: 2 objecten
- Gent, De wereld van Kina: 2 objecten

- Gent, Design museum: 2 schilderijen en 1 meubelstuk
- Gent, GUM: 1 object
- Gent, Stadsarchief - Archeologische dienst: 3 objecten
- Gent, STAM: 10 objecten
- Instituut Collectie Nederland: 1 schilderij
- Kortrijk, Stedelijke Musea: 2 schilderijen
- Kurashiki, Ohara Museum of Art: 2 schilderijen
- Privéverzamelingen: 14 schilderijen, 2 objecten, 1 album met 133 tekeningen en prenten

4. Vorming van de collectie

De collectievorming steunt voornamelijk op aankopen, langdurige bruiklenen, schenkingen en legaten. Aankopen gebeuren deels na prospectie door het museum zelf, deels op voorstel van externen (veilinghuizen, handelaars, privéverzamelaars). Het museum doet ook suggesties voor aankopen door de Vlaamse Gemeenschap of de Koning Boudewijnstichting. Deze stukken krijgt het museum dan doorgaans in bruikleen. Bruiklenen van particulieren moeten voldoen aan de aankoopcriteria van het museum. Schenkingen en legaten kunnen de permanente collectie verrijken of ze kunnen waardevol zijn als aanvulling van de studiecollectie in de reserve van het museum. Tot nu heeft het museum de keuze gemaakt om kunstwerken afkomstig uit schenkingen en legaten niet af te stoten. Tijdens de volgende periode zal echter een herbestemmings- en afstotingstraject geïnitieerd worden.

De aanvulling van de kerncollectie gebeurde samenvattend in de loop van de afgelopen twee eeuwen als volgt:

- aankopen door de stad van oude meesters (vnl. op veilingen en in plaatselijke verzamelingen)
- aankopen door de stad van moderne meesters (aanvankelijk voornamelijk op de driejaarlijkse salons, later ook rechtstreeks bij kunstenaars en galeries)
- aankopen door De Vrienden van het Museum (zowel oude als moderne meesters, aangekocht in binnen- en buitenland)
- schenkingen en legaten (waaronder het belangrijke legaat Scribe in 1913)
- langdurige bruiklenen (depots) van de Belgische staat, later de Vlaamse Gemeenschap

Bruiklenen worden in functie van de samenstelling van tentoonstellingen gevraagd. Ook voor de presentatie van de vaste collectie wordt met langdurige bruiklenen gewerkt. Door bruiklenen te geven moedigt het MSK wetenschappelijk verantwoorde tentoonstellingsprojecten aan, en werkt hiervoor vooral met andere musea of culturele instellingen in binnen- en buitenland. Privéprojecten met een museaal karakter komen ook in aanmerking.

4. Collectiemanagement

1. Behoud van de collectie

---

a. Conservatie

Het MSK heeft twee restaurateurs in dienst die toezicht houden op de collectiestukken. Voor gerichte conservatie- en restauratiebehandelingen van de deelverzameling werken op papier is een aanvullend gespecialiseerd restaurateur op vrijwillige basis betrokken. De museumrestaurateurs geven de stukken een restauratie- en conserveringsbehandeling en signaleren de problemen aan het Hoofd Collectie en Onderzoek en aan de wetenschappelijke staf. Voor het onderzoek en de behandeling van meer complexe fysische toestanden doet het MSK beroep op externe restaurateurs (specialisatie per discipline). Voor bepaalde opdrachten is het eigen atelier immers onvoldoende uitgerust. Belangrijk in dit verband is het feit dat de restaurateurs van het MSK ook instaan voor de actieve conservering en voor alle manipulaties van kunstwerken: zaalinrichting, montage en demontage van tentoonstellingen, bruiklenen. Het MSK beschikt over een restauratieatelier – en op zaal een atelier voor de restauratie van *De aanbidding van het Lam Gods* van de gebroeders Van Eyck – waar de restaurateurs werkzaam zijn. Het atelier beschikt over een goede basisuitrusting. Ook een schrijnwerkerij staat ter beschikking.

Het MSK beschikt over een jaarlijks door de Stad Gent ter beschikking gesteld budget van 25.000 euro. Daarnaast doet het MSK vandaag beroep op subsidies van het Fonds Baillet-Latour voor de herwaardering van de verzameling tekeningen en op de Vlaamse Overheid voor de conserverings- en restauratiebehandeling van Topstukken. Het MSK werkt ook samen met de restauratieafdeling van de Ecole nationale des arts visuels de La Cambre. Een selectie schilderijen (op doek en op paneel) wordt onder begeleiding van de betrokken docent en in nauw overleg met de museumrestaurateurs bestudeerd en gerestaureerd door studenten in opleiding. Deze uitbesteding is niet alleen financieel interessant, ze komt eveneens tegemoet aan de ambitie van het MSK een uitgesproken opleidingsfunctie op zich te nemen door restaurateurs in opleiding de kans te bieden om met museumcollectiestukken aan de slag te gaan.

Prioriteit inzake conservatie en restauratie:

- kunstwerken in de permanente collectieopstelling: alle kunstwerken worden ontstof, gereinigd, (indien van toepassing) correct ingelijst, onderzocht in functie van een eventuele restauratiebehandeling, beveiligd (aanbrengen van ophangsystemen; werken achter glas)

- kunstwerken in de reserve die in aanmerking komen voor de permanente collectieopstelling: alle kunstwerken worden ontstof, gereinigd, (indien van toepassing) correct ingelijst, onderzocht in functie van een eventuele restauratiebehandeling, beveiligd (aanbrengen van ophangsystemen; werken achter glas)
- kunstwerken voor tentoonstellingen (eigen tentoonstellingen en uitgaande bruiklenen): alle kunstwerken worden ontstof, gereinigd, (indien van toepassing) correct ingelijst, onderzocht in functie van een eventuele restauratiebehandeling, beveiligd (aanbrengen van ophangsystemen; werken achter glas)
- werken op papier (tekeningen en prenten): bewaring in zuurvrije dozen en in ladekasten; vervaardiging van zuurvrije passe-partouts

Ook in de bibliotheek wordt een passieve en actieve conservatie toegepast. Bijzondere aandacht gaat naar de precieze boekenreserve, die verduisterd en in gesloten kasten wordt bewaard. Fragiele stukken worden in zuurvrije mappen of dozen opgeborgen. Indien nodig worden boeken gerestaureerd en/of voorzien van nieuwe boekbanden. De deelcollectie saloncatalogi en de geannoteerde museumcatalogi zijn digitaal beschikbaar. Met het oog op duurzaam behoud wordt tijdens de volgende beleidsperiode een digitaliseringsplan opgemaakt.

b. Registratie

De MSK-collectie is analoog geregistreerd in inventarisboek en -mappen. Sinds de jaren 2000 wordt eveneens systematisch ingezet op geautomatiseerde collectieregistratie via de database Adlib/Axiell. Aanvullend op het Adlib Museum-registratiesysteem werkt het MSK met digitale dossiers die deel uitmaken van de digitaal documentmanagementstrategie die de Stad Gent progressief ontwikkelt. Elk dossier bestaat uit 4 submappen: documentatie (correspondentie, inhoudelijke documentatie), bruiklenen (met onder meer conditierapport per uitgaande bruikleen), toestand (conserverings- en restauratiebehandelingen), documenten met betrekking tot de herkomst (aankoop, bruikleen, schenking, legaat).

Het MSK bepaalt zijn beleid rond digitalisering en ontsluiting van de collectie autonoom, i.s.m. meemoo, de Gentse musea, de Vlaamse musea voor schone kunsten, meemoo/VKC en externe commerciële partners.

Voor de collectie-registratie gebruikt het MSK het collectieregistratiesysteem Adlib Museum. Dit is gelieerd aan Adlib Library, waarin de bibliotheek wordt geregistreerd. Zo worden inhoudelijke linken gelegd tussen kunstwerken en publicaties. De archivalia uit het documentatiecentrum zijn

opgelijst in een Excel-file. De archivalia uit het museumarchief – dat ook het archief van De Vrienden van het Museum bewaart – zijn op stukniveau niet geregistreerd. Wel zijn binnen de deelcollecties alle documenten chronologisch geklasseerd en is er een exhaustieve Excel-file beschikbaar waarin de verschillende deelcollecties benoemd staan.

De collectie kunstwerken wordt eveneens geregistreerd in functie van de stedelijke boekhouding (Patrimoniale Inventaris). In het Adlib-collectieregistratiesysteem wordt een uniek vast actief SAP-nummer toegekend (tabblad nummers/relaties). In het SAP-systeem wordt verwezen naar het inventarisnummer, het recordnummer van Adlib, de naam van de kunstenaar, titel van het kunstwerk en objectnaam. Er is geen digitale link tussen Adlib Museum en SAP. Wel worden geregeld controles uitgevoerd. Zo wordt op jaarlijkse basis een risicocontrolematrix (RCM) opgesteld door de stadsdienst Interne Controle.

Voor de registratie van de collectie zijn volgende beschrijvingsstandaarden van toepassing:

- AAT (Art & Architecture Thesaurus Online) (<http://www.getty.edu/research/tools/vocabularies/aat/>)
- Invulboek Erfgoedinzicht
- Invulboek meemoo/VKC
- CEST (<https://www.projectcest.be/wiki/Hoofdpagina>)
- RKD Artists (<https://rkd.nl/nl/>)
- Union List of Artist Names (<https://www.getty.edu/research/tools/vocabularies/ulan/>)
- Iconclass (<https://iconclass.org/>)
- Handboek Iconografische metadata in schonekunstmusea (KMSKA, MSK, M Leuven, Mu.ZEE)
- Cultuurhistorische thesaurus Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (<https://thesaurus.cultureelerfgoed.nl/>)
- Getty Thesaurus of Geographic Names (<https://www.getty.edu/research/tools/vocabularies/tgn/>)
- voor prenten: standaardwerken van Hollstein (https://www.hollstein.com/new_dutch-en-flemish.html) en registratiestandaarden in overleg met Musea Brugge, Universiteit Gent en de Koninklijke Bibliotheek Brussel

Ingevulde velden:

- Identificatie: instellingsnaam, afdeling, collectie, objectnummer, barcode, rec.type, onderdeel, barcode, huidige standplaats, objectcategorie, objectnaam, titel, beschrijving (en vertalingen in FR/ENG)
- Vervaardiging/datering: vervaardiger, rol, plaats, school/stijl, periode, datering, bijzonderheden
- Fysieke kenmerken: fysieke beschrijving, materiële beschrijving, staat, materialen, afmetingen, bijzonderheden
- Iconografie: hoofdmotief algemeen en specifiek, afgebeelde persoon/plaats/onderwerp Opschriften/merken: soort, plaatsaanduiding, materiaal, inhoud, bijzonderheden
- Nummers/relaties: relaties andere objecten, PIDvelden, patrimoniale vast-actiefnummers, alternatieve inventarisnummers

- Documentatie (bibliografie, gelieerd aan Adlib Bibliotheek)
- Tentoonstellingen (bibliografie, gelieerd aan Adlib Bibliotheek)
- Vrije documentatie
- Reproducties (fotomateriaal, afbeeldingen uit DAM)
- Toestand/conservering: toestand, beschrijving, datum en controleur
- Verwerving: verwervingsgegevens (datum, plaats, methode, vorige eigenaar,...) Gebruik/Objectgeschiedenis/Eigendom: huidige eigenaar, vorige eigenaars, verwerfgegevens, prijs, bijzonderheden
- Waarde: patrimoniale waarde/vast actief nummer/verzekeringswaarde
- Standplaats/toekomstige verplaatsingen

Graad van registratie:

- Het collectieregistratiesysteem bevat ca. 18.000 kunstwerken, waaronder 1850 schilderijen, 500 sculpturen, 8500 tekeningen (incl. aquarellen, pastels en schetsboeken), ca. 6.000 prenten, 480 medailles en 120 objecten toegepaste kunst.
- Er loopt een traject om de museumverzameling via authority lists (CEST, AAT, Iconclass, RKDartists, TGN ...) drietalig in de diepte te registreren. Andere trajecten zijn de systematische retrospectieve controle van de collectie tekeningen en de ontsluiting van deelcollecties.

In cijfers:

- Omvang van de collectie: 18.000 / 100%
- Aandeel collectie opgenomen in de inventarisboeken: 18.000 / 100%
- Beantwoord aan minimale beschrijvingsstandaard: 16.000 / 89%
- Beantwoord aan uitgebreide beschrijvingsstandaard: 6.800 / 38%

Betreft de geautomatiseerde registratie:

- schilderijen: 100% (uitgebreide beschrijvingsstandaard)
- beeldhouwwerken: 100% (minimale beschrijvingsstandaard); 60% (uitgebreide beschrijvingsstandaard); 40% (inhaalbeweging)
- tekeningen: 100% (minimale beschrijvingsstandaard); 38% (uitgebreide beschrijvingsstandaard); 62% (inhaalbeweging)
- prenten: 89% (minimale beschrijvingsstandaard); 20% (uitgebreide beschrijvingsstandaard); 80% (inhaalbeweging)
- secundaire deelcollecties:
  - tapijten: 100% (uitgebreide beschrijvingsstandaard)
  - medailles: 100% (uitgebreide beschrijvingsstandaard)
  - meubels: 100% (minimale beschrijvingsstandaard); 100% (inhaalbeweging)
  - iconen: 100% (minimale beschrijvingsstandaard); 100% (inhaalbeweging)

pro memorie: alleen objecten die voldoen aan de uitgebreide drietalige beschrijvingsstandaard zijn via de eigen museumwebsite online consulteerbaar (incl. iconografische trefwoorden, HR-afbeelding, enz.).

2. Gebruik en toegankelijkheid van de collectie

a. Raadpleging

De volledige informatie uit het Adlib-registratiesysteem (Museum en Bibliotheek) is beschikbaar in het museum (door zowel medewerkers als bezoekers). De raadpleging door derden gebeurt in de bibliotheek of begeleid door één van de collectiemedewerkers. Het museum garandeert daarnaast ook een digitale dienstverlening op maat.

Op de museumwebsite (<https://www.mskgent.be/collectie/>) zijn vanaf januari 2023 6800 collectiestukken opgenomen. Op verschillende manieren kan er booleaans opgezocht worden in de ter beschikking gestelde informatie: periode – kunstenaars – collectie – materiaal – techniek – stijlperiode – hoofdmotief – trefwoorden – productieplaats. Daarnaast verschijnen op wekelijkse basis collectiestukken en aan de collectie gerelateerde inhoud op de sociale media-kanalen van het MSK.

Van de collectiestukken wordt volgende informatie ter beschikking gesteld in het Nederlands, Frans en Engels: afbeelding, naam van de kunstenaar, titel van het kunstwerk, datum van het kunstwerk, techniek, afmetingen, inventarisnummer, beschrijving, periode, opschriften en merken, collectie, objectnaam, herkomst, bewaarplaats, permalink, IIF Manifest, AAT, trefwoorden Iconclass, school/stijl, bibliografie.

Online ontsluiting van de collectie gebeurt aanvullend via www.erfgoedinzicht.be, arthub.vlaamsekunstcollectie.be, <https://museumdichtcollectieopen.art/>, www.artinlanders.be, wikidata en Europeana (via een link gegenereerd door meemoo/VKC).

Op de thematische websites van meemoo/VKC worden volgende relevante deelcollecties uit het MSK uitvoerig belicht:

- Georje Minne Online Museum (georgeminne.vlaamsekunstcollectie.be; in het Nederlands en het Engels)
- James Ensor Online Museum (jamesensor.vlaamsekunstcollectie.be; in het Nederlands en het Engels)
- Barok in de Zuidelijke Nederlanden (barokinvlaanderen.vlaamsekunstcollectie.be; in het Nederlands en het Engels)
- Abstract modernisme (abstract.modernisme.vlaamsekunstcollectie.be; in het Nederlands en het Engels)

Om en bij de 2.000 collectiestukken zijn opgenomen in de online fototheek van het KIK die negatieven van alle aspecten van het Belgische kunstpatrimonium (beeldende kunst, kunstambachten, architectuur, architectuur en landschappen) samenbrengt. Het zoeken in deze database wordt mogelijk gemaakt door BALat (Belgian Art Links and Tools). Op verschillende manieren kan er opgezocht worden

in de ter beschikking gestelde informatie: - gemeente - instelling - standplaats/Adres - KIK objectnummer - negatiefnummer - inventarisnummer - objectnaam - materiaal - techniek - alleen met foto's in kleur - vervaardiger - rol vervaardiger - titel / Inscriptie - periode (van/ tot) - stijl/school/etnie - iconografie - iconografie personen - christelijke iconografie - productieplaats - herkomst Van de collectiestukken van het MSK wordt volgende informatie ter beschikking gesteld in het Nederlands, Frans en Engels: - afbeelding (print preview image, hoge resolutie zoom, alle foto's van dit object, afbeelding downloaden) - titel - objectnummer - objectnaam - inventarisnummer - gemeente - instelling - vervaardiger - datum - inscriptie - materiaal - techniek - stijl/School/Etnie - afmetingen - interventie dossier - beschrijving – Permalink

Om en bij de 90% van het bibliotheekbestand en de precieze reserve (kostbare boeken) zijn online raadpleegbaar via www.cageweb.be en via www.unicat.be. CaGeWeb of 'Catalogus van Gentse Wetenschappelijke Bibliotheken' ontsluit de collecties van een 20-tal Gentse wetenschappelijke bibliotheken. Unicat of 'Union Catalogue of Belgian Libraries' is een overkoepelende catalogus die de collecties van verschillende Belgische wetenschappelijke bibliotheken ontsluit. De titels van de tijdschriftencollectie zijn te vinden op Antilope, Collectieve catalogus tijdschriften in Belgische wetenschappelijke bibliotheken (anet.ua.ac.be/opac/opacantilope).

b. Collectiepresentaties

Het museum is 6 dagen op 7 open, 8 uur per dag, en organiseert een maandelijkse laatavondopening op donderdag. De eigen collectie en langdurige bruiklenen vormen het uitgangspunt voor de presentatie op zaal, in de permanente opstelling en tijdelijke tentoonstellingen. In de benadering wordt geen onderscheid gemaakt. Het MSK hecht veel belang aan inhoudelijke contextualisering. In de vaste collectie is de chronologische hoofdlijn doorbroken met thematische clusters. In tijdelijke tentoonstellingen wordt beeldende kunst doorgaans multidisciplinair benaderd. In het Prentenkabinet is een bibliotheekkast opgenomen, een vaste plaats voor de presentatie van de boekencollectie.

De focus ligt niet per se op één figuur, maar op context en thema's als status, creatie en identiteit. Daarbij worden soms ook oude, moderne en eigentijdse kunst met elkaar verbonden – bv. Ensor tegenover Bosch. In het publieksbeleid staat verbinding centraal: tussen mensen en kunst, en via kunst tussen mensen onderling. Elke bezoeker wordt gezien als een individu met een eigen achtergrond, beleving, noden en verwachtingen. Het MSK wil een zo breed mogelijk publiek aanspreken. Centraal staat het (leren) kijken naar, genieten en begrijpen van kunst en van de samenleving die ze maakte en bewaart.

Een gefaseerde herinstallatie

Tijdens de verschillende fasen van de herinstallatie hanteerde het MSK drie sporen die consequent zijn

doorgevoerd. Vooreerst is afgestapt van een strikt chronologisch parcours dat uitgaat van een disruptief model, als zouden historische stromingen elkaar stelselmatig opvolgen en breuklijnen tussen oude en moderne kunst moeten geaccentueerd worden. In de plaats daarvan werd gewerkt aan een gediversifieerd parcours dat globaal gezien nog steeds een historisch overzicht geeft van de middeleeuwen tot het midden van de 20ste eeuw, maar tegelijk per zaal of via een clustering van zalen thematische en monografische accenten legt, te midden en parallel met het chronologische circuit. Een tweede spoor in de herinstallatie betreft de transhistorische aanpak. Hierbij wordt oude onmiddellijk naast moderne kunst geplaatst teneinde de correlatie tussen kunst uit verschillende perioden te duiden en het doorleven (of het opnieuw oppikken) van bepaalde oudere thema's en motieven in nieuwere tijden en contexten aan te tonen. Een derde spoor vertrok vanuit de bijzondere architectuur van het museum en de vaststelling dat de architect Charles Van Rysselberghe in zijn museum-op-mensenmaat voor een grote afwisseling heeft gezorgd tussen grote en kleinere museumzalen, waarbij de steeds veranderende lichtinval en seizoensgebonden lichtintensiteit een belangrijke rol speelt in de beleving op zaal. In de collectiepresentatie werd dan ook rekening gehouden met deze zaal-gebonden factoren, wat leidde tot een sensitieve aanpak waarin elementen als verrassing, afwisseling, duiding, verbinding, verdieping en associatie zaal na zaal de bezoeker steeds op een andere manier tot kijken, vergelijken en beleven uitnodigen.

Vanuit de oude en moderne kunst

Met de sterkte, rijkdom en verscheidenheid van de collectie als uitgangspunt en met de steun van verschillende institutionele en private partners binnen en buiten de stad is tijdens de lopende beleidsperiode in het kader van het masterplan van het museum een gefaseerde aanpak toegepast, startend in 2015 met de collectiepresentatie *De Gouden Eeuw Revisited* (zalen 6-8, 13-15), vervolgd door de installatie van het Prentenkabinet in 2016 (zalen I-L, 12-9) en de collectiepresentatie Van Bosch tot Tuymans in oktober 2017 (zalen 1-2, 17-19, S-A).

Nadat ter voorbereiding van de tentoonstelling *Van Eyck. Een optische revolutie* medio 2019 ruim de helft van de museumzalen werd ontruimd en de sluiting vanwege de Covid-pandemie nam de eigen collectie in maart 2021 opnieuw bezit van alle museumruimtes. De opstelling bleef overwegend chronologisch opgevat, waarbinnen diverse nieuwe, thematische clusters tot een inhoudelijk en visueel afwisselende parcours leidden. Alle publiekslievelingen kregen een permanente plek maar werden in een bredere context gepresenteerd, vergezeld van tal van minder bekende, vaak niet eerder getoonde pareltjes.

Een van de centrale uitgangspunten in de herinstallatie was de sociale context waarin beeldende kunst zich sinds de middeleeuwen heeft ontwikkeld, of de vraag: in welke mate kunstenaars zich verhouden tot de gemeenschap waarin ze actief waren. Om die reden werd ingezoomd op de manier waarop bijvoorbeeld religie eeuwenlang het

alledaagse leven beheerste en de inventiviteit die kunstenaars en ambachtslui – het onderscheid werd toen niet gemaakt – daarbij aan de dag legden om de individuele geloofsbeleving in hun werk te veruiterlijken. Omdat sociale ontwikkelingen in latere eeuwen determinerend bleven voor de evolutie van beeldende kunst, legden we ook de klemtoon op de manier waarop kunstenaars onderwerpsmatig een grotere diversiteit aan de dag gingen leggen. Door de groei en de verburgerlijking van de maatschappij vanaf de late zestiende eeuw en onder invloed van het nieuwe burgerlijke cliënteel, veranderden voorkeuren ook. Niet langer de hoogverheven onderwerpen – religieuze, mythologische en historische thema's – maar specialismen gingen de markt bepalen: landschappen, portretten, dierstukken, stilleven en genrestukken. Parallel ging in de collectiepresentatie veel aandacht naar het creatieproces en de manier waarop kunstenaars en hun ateliers functioneerden, waarbij ook de interactie met de kunstmarkt en de rol van kunstpatronage werden belicht.

Een verwante lijn in de nieuwe collectiepresentatie zoomde in op de manier waarop kunstenaars zich positioneerden in hun tijd, en hoe hun kunst zich tot deze uit het verleden en het heden verhiel. Het is opvallend om vast te stellen hoe nieuwlichters zich ontwikkelden tegen de achtergrond van een – zeker tijdens de negentiende eeuw – behoudsgezinde kunstscène, terwijl beide werelden niet zelden samen te zien waren in de Belgische Salontentoonstellingen. Om dit patroon maar tevens om de invloed van het verleden op het heden in de negentiende eeuw bevattelijk te maken werden transhistorische verbanden gelegd, bijvoorbeeld tussen de zeventiende-eeuwse en negentiende-eeuwse genrekunstenaars, of de interpretatie van bijbelse motieven door oude en moderne kunstenaars. Omdat dit spanningsveld tussen de meer behoudsgezinde lijn en nieuwlichters een merkwaardige parallel in de verzamelgeschiedenis van het museum kende, werden de eigentijdse aankopen met deze van overwegend tijdens de periode na 1940 verworven kunstwerken geconfronteerd met elkaar; veel hoofdwerken van de moderne kunst kwamen immers laat na hun ontstaan via schenkingen en gerichte aankopen in de museumcollectie terecht.

Andere thema-uitstappen duiden onder meer de evolutie van de landschapschilderkunst over verschillende eeuwen heen, de relatie tussen stad, stadsrand en platteland, de evolutie van de negentiende-eeuwse beeldhouwkunst in België, het beeld dat kunstenaars van de vrouw schiepen, hoe moderne kunstenaars omstreeks en na 1900 de werkelijkheid hervormden en naar een nieuwe beeldtaal evolueerden, en, tot slot, de rol die een bepalende propaganda-groep als de galerij en het tijdschrift *Sélection* speelde in het Belgische kunstleven tijdens de jaren 1920. In deze monografische en thematische clusters werd herhaaldelijk stilgestaan bij de interactie tussen de kunsten: niet alleen met betrekking tot de relatie tussen schilderijen, beelden, tekeningen en grafiek, maar ook de in het licht van de kruisbestuiving tussen verschillende media, bijvoorbeeld de plaats die geïllustreerde publicaties in kunstenaarsoeuvres innamen.

Naar aanleiding van het feestjaar 2022–2023 werd vervolgens geopteerd om diverse aspecten van de museum- en collectiegeschiedenis vroeger en nu op zorgvuldig uitgekozen plekken in de vaste collectie op analoge en digitale manier te behandelen. Zonder een strikt chronologisch parcours op te leggen maakt de bezoeker zo kennis met de manier waarop het MSK zich heeft ontwikkeld tot een museum met een internationale uitstraling. In dit verhaal spelen diverse personages een hoofdrol: bezoekers, kunstpromotoren, schenkers, tentoonstellingsmakers, museummedewerkers, en niet te vergeten de kunstenaars zelf op wie dit museum op mensenmaat steeds een grote aantrekkingskracht zal blijven behouden.

Als andere voorbeelden van realisaties van onderzoek door eigen en externe curatoren binnen het specialisatiegebied van het museum in de kunst van de 19de en 20ste eeuw verwijzen we naar de tijdelijke tentoonstellingen:

- Belgische Schone (extra muros: Laren, Singer Museum, 2015)
- Nervia / Sint-Martens-Latem: koppelteken (extra muros: Museum van Elsene, 2015–2016)
- Verhaeren verbeeld (2016–17)
- Medardo Rosso (2018)
- De dames van de barok (2018–19)
- Gaspar de Crayer en Gent (2018–19)
- Van Eyck. Een optische revolutie (2020)
- Gustave Van de Woestyne (2020–21)
- Dekadenz und dunkle Träume. Der belgische Symbolismus (Berlijn, Alte Nationalgalerie, 2020–21)
- Frans Masereel (2022)
- Albert Baertsoen (2022)
- Theodoor Rombouts (2023)

Collecties in beweging

Niet alleen werden – naast de herintegratie van de tientallen werken in bruikleen uit de verzameling van de Vlaamse Gemeenschap en de Koning Boudewijnstichting – eigen aanwinsten in de permanente verzameling opgenomen, met als hoogtepunten onder meer *De absintdrinkster* van Léon Spilliaert, *Smart* van Auguste Rodin, abstracte schilderijen van Pierre-Louis Flouquet en Jules Schmalzigaug, het lefaat van de erfgenamen van Jozef & Fernand De Blicq, en het *Sigarenkistje* van Patrick Van Caeckenbergh. Voor de verschillende fasen in de herinstallatie van de vaste collectie is tevens gebruik gemaakt van het brede netwerk van het museum. Dit leidde tot de samenwerking met diverse partners in binnen- en buitenland: musea, publiek-private instellingen, stichtingen, kunstgalerijen en veilinghuizen en privéverzamelaars. De samenwerking met partners als de Belfius Art Collection, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, STAM, de Stedelijke Musea van Brugge en Kortrijk en diverse bruikleengevers leidde tot betekenisvolle langdurige bruiklenen. Tot slot stelden ook verschillende privéverzamelaars museaal werk uit hun collectie voor lange tijd ter beschikking aan het museum, onder meer van Antoine Bourdelle, Jules Dalou,

James Ensor, Auguste Rodin, Medardo Rosso en Constant Permeke.

MSK – S.M.A.K.

Samenwerkingsverbanden op het vlak van hedendaagse kunst kregen in 2017 een structureel karakter via het langlopende traject MSK-S.M.A.K. heen en terug. Hierin wordt de verwevenheid tussen en verwantschap van beide musea belicht en geactualiseerd, waarbij de historische verbondenheid tussen beide musea het vertrekpunt voor een reeks ontmoetingen vormt. Kunstwerken uit de collectie van S.M.A.K. worden tijdelijk teruggebracht naar hun plek van ontstaan of eerste presentatie. In 2017 kwam de installatie *Chasing the Blue Train* van David Hammons als eerste en werd opgesteld in de Lambeaux-zaal, de ruimte waar het werk in 1991 voor het eerst in Europa getoond werd. Daarna volgden o.m. Joseph Beuys, Daniel Buren, Oswald Oberhuber en Panamarenko de revue. Nadat beide musea in de lopende beleidsperiode nieuwe relaties legden tussen oude, moderne en hedendaagse kunst via de uitwisseling van betekenisvolle kunstwerken, willen MSK en S.M.A.K. hun geprivilegieerde relatie bestendigen via gemeenschappelijke collectie-exposities die de verbanden tussen beide verzamelingen maar ook de eigenheden beklemtonen.

c. Tentoonstellingen

In het MSK wordt ervoor geopteerd de collectie wetenschappelijk te ontsluiten via tentoonstellingen die nauw aansluiten bij de collectie of die leemtes aanvullen, en waarin doorgaans een belangrijk aantal collectiestukken wordt opgenomen. De voorbereiding van dergelijke tentoonstellingen brengt met zich mee dat over een bepaald segment van de collectie grondig onderzoek wordt verricht en dat het boekenbestand en de documentatie worden uitgebreid. Volgende belangrijke, wetenschappelijke tentoonstellingen werden door het MSK sinds 2015 (intra en extra muros):

- De Gouden Eeuw Revisited: een curieuze collectie uit de Noordelijke Nederlanden van het Museum voor Schone Kunsten Gent (vanaf 2015)
- Belgische schone: Ensor tot Magritte. Hoogtepunten uit de verzameling van het Museum voor Schone Kunsten Gent (Singer Laren 2015)
- Nervia / Sint-Martens-Latem: Koppelteken (Museum van Elsene, 2015)
- Marthe Donas, de Belgische avant-gardiste, 2016
- Verhaeren verbeeld. De schrijver-criticus en de kunst van zijn tijd (2016)
- Geta Bratescu: -An Atelier of One's Own (2017)
- Medardo Rosso (2018)
- Op papier (2018)
- De dames van de barok (2018–19)
- Gaspar de Crayer en Gent (2018–19)
- Van Eyck. Een optische revolutie (2020)
- Dekadenz und dunkle Träume. Der belgische Symbolismus (Berlijn, Alte Nationalgalerie, 2020–21)

- Gustave Van de Woestyne (2020–21)
- Frans Masereel (2022)
- Albert Baertsoen (2022)
- Theodoor Rombouts (2023)

d. Uitgaande bruiklenen

Door het geven van bruiklenen moedigt het MSK wetenschappelijk verantwoorde tentoonstellingsprojecten aan. Bruiklenen worden intern besproken en goedgekeurd door de wetenschappelijke staf. Het museum leent enkel werken uit aan andere musea of culturele instellingen (in binnen- en buitenland). Privéprojecten met een museaal karakter kunnen ook in aanmerking komen. De instelling die een bruikleen aanvraagt moet aantonen dat de tentoonstellingsruimte qua beveiliging en klimaat aan de normen voldoet. Bruiklenen van panelen worden in principe niet toegestaan. Werken die een centrale plaats innemen in de eigen vaste opstelling worden slechts bij uitzondering uitgeleend. Tenslotte komen enkel werken in goede staat voor bruikleen in aanmerking. Elke bruikleen wordt door de restaurateurs nagezien, waarbij een conditierapport wordt opgesteld. Een wetenschappelijk medewerker organiseert, hierin bijgestaan door de zakelijke sokkel van het AGB Kunsten en Design, de bruikleen. Elke bruikleen wordt verzekerd van nagel tot nagel, tenzij een shared liability-regeling gehanteerd wordt en/of een indemnity-regelgeving van toepassing is. Transport en verpakking worden door de bruikleennemer toevertrouwd aan erkende firma's. In principe is een transportkist vereist en moet het werk tijdens het transport en het in- en uitpakken begeleid worden. Het AGB Kunsten en Design legt conform het stedelijke retributiereglement een administratiekost op van 250 euro aan de bruikleennemer; met private bruikleenpartners wordt een afzonderlijke overeenkomst afgesloten. Indien voor handen stelt het MSK ook een kist ter beschikking aan de bruikleennemer; voor het gebruik van deze kist wordt leengeld gevraagd. Het MSK heeft ook collectiestukken in bruikleen verspreid over diverse openbare instellingen (op stedelijk en Vlaams niveau). Een deskundig lid van het personeel begeleidt het transport en de accrochage/afhaling van elke uitgaande bruikleen. Dergelijke langdurige bruiklenen worden opgevolgd door een wetenschappelijk medewerker en door de restaurateurs. Er is een contract en regelmatige controle. Op stedelijke niveau is per gebouw een contactpersoon voor het MSK aangesteld.

Het MSK hecht veel belang aan het vernieuwende karakter van tentoonstellingsinitiatieven, zowel op artistiek als wetenschappelijk vlak. Dat kunnen grote retrospectieve of thematische overzichtstentoonstellingen, maar evengoed kleinere in-depth-onderzoekstentoonstellingen zijn. Deze dynamiek wil het in de eerste plaats in de eigen projecten bewerkstelligen, via de introductie van tentoonstellingsinitiatieven met een breed publieksbereik waarbij het geheel van de expositie van excellerend niveau is, waarbij alle bruiklenen – en niet alleen deze van prestigieuze partners – bijdragen tot vernieuwende inzichten. Parallel moet het museum in de lijn van de nationale

trekkersrol die het inneemt maar evenzeer in functie van haar internationale ambitie, strategische keuzes maken om op een verantwoorde manier tegemoet te komen aan de talrijke bruikleenaanvragen. Concreet werkt het museum mee aan projecten van 'kleine' en 'grote' spelers op de landelijke en internationale tentoonstellingsmarkt, maar gelden daarbij onverminderd de hierboven vermelde basiscriteria voor bruiklenen. Wel zet het MSK meer dan in het verleden in op reciprociteit waarbij ofwel ruilbruiklenen bedongen worden die door uitgaande bruiklenen ontstane leemtes in de collectiepresentatie kwaliteitsvol invullen, ofwel voor eigen tentoonstellingsprojecten gevraagd worden, waarbij het museum aan zichzelf dezelfde criteria oplegt als aan externe bruikleengevers. Het basisprincipe bij elke inkomende bruikleen is de kwaliteit van het stuk en de meerwaarde die het heeft in het geheel van het opzet, of het nu in de context van een tijdelijke of meer langdurige collectiepresentatie is, dan wel een tijdelijke tentoonstelling. Tijdens de afgelopen beleidsperiode heeft het MSK sterk ingezet in de incorporatie in de diverse vormen van collectiepresentaties van kunstwerken uit de verzameling van derden. Diverse nationale en internationale partners (musea, privéverzamelaars) werden bereid gevonden om voor een langere periode museale werken uit hun verzameling in bruikleen te geven. Op die manier kan het MSK bepaalde ensembles (bv. realisme, Ensor, expressivisme) breder, kwaliteitsvol en over langere tijd contextualiseren. Ook in de volgende beleidsperiode zet het museum in op een dergelijk aanvullende manier van verwerven.

e. Documentatie

De neerslag van het wetenschappelijk onderzoek omtrent de collectiestukken is te vinden in het wetenschappelijke dossier dat van elk werk uit de verzameling wordt aangelegd. Dit dossier bevat een basisregistratiefiche, foto's en documentatie over het werk en de kunstenaar. Op aanvraag kan dit dossier worden ingekeken. Het dossier is vandaag een aanvulling op het Adlib-registratiesysteem en blijft een noodzakelijke bron waaruit wordt geput om inlichtingen te verstrekken over bepaalde werken. De wetenschappelijke dossiers worden bewaard in hangmappen en in digitale dossiers.

f. Publicaties

Het museum beschikt over volgende gepubliceerde bestandscatalogi of aan de collectie gerelateerde (wetenschappelijke) publicaties:

- Catalogus oude meesters, 1938
- Catalogus moderne meesters, 1932
- Selectieve catalogus tekeningen, 1985
- Inventariscatalogus tekeningen, 1985
- Tentoonstellingscatalogus 'De Vrienden van Scribe', 1998
- 200 jaar Verzamelen. Collectieboek Museum voor Schone Kunsten Gent, 2000

- Bestandscatalogus schilderkunst oude meesters (14de-18de eeuw), 2007
- Bestandscatalogus schilderkunst moderne meesters (19de-20ste eeuw), 2007
- Huldeboek Robert Hoozee, 2014 . Een curieuze collectie. Hollandse schilderkunst uit de zeventiende eeuw, 2015
- De Collectie, 2021

g. Herkomstonderzoek

Het MSK is opgezet met elke wetenschappelijk onderzoek – zoals in laatste instantie het net verschenen boek van onderzoeksjournalist Geert Sels getiteld *Kunst voor das Reich. Op zoek naar naziroofkunst uit België* – dat de verwerfingsomstandigheden van zijn kunstwerken tijdens de Tweede Wereldoorlog (verder) uitklaart. Dergelijke studies zijn belangrijk voor het museum, maar eveneens voor de nabestaanden van slachtoffers van het Naziregime. Het MSK verleent in alle openheid zijn medewerking aan de ontwikkeling van nieuwe bevindingen die het onderzoek met betrekking tot de eigen museum- en collectiegeschiedenis actualiseren. Dit soort van onderzoek kan echter enkel met resultaat gevoerd worden als de betrokken instellingen constructief hun medewerking verlenen door het ter beschikking stellen van alle gewenste archivalia en gegevens en als een actieve gesprekspartner te ageren.

Inzake restitutie is het MSK, samen met zijn Vlaamse en Belgische museale partners, met name het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) en de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB), vragende partij voor een gestructureerde en gecentraliseerde aanpak. De oprichting hiertoe van een centraal restitutieplatform zou aan deze nood tegemoet kunnen komen. Het MSK is de idee genegeen dat een dergelijk platform een bovenlokaal kruispunt wordt met vertegenwoordiging van de verschillende bevoegde overheden en waar eveneens (kunst)historici, archivisten en juristen in actief zijn. In een breder verband kan een dergelijk platform evenzeer haar diensten bewijzen voor onder meer privéverzamelaars, nabestaanden en andere belanghebbenden. De realisatie van een database voor roofkunst naar analogie met www.lostart.de of www.lootedart.com, strekt in dit verband voor het MSK ook tot de aanbeveling. Ter ondersteuning van de museale praktijk zou tot slot het gewenst platform eveneens actief advies en goede praktijken moeten aanbieden.

Een dergelijke gecentraliseerde en bovenlokale aanpak is voor het MSK noodzakelijk ter ondersteuning van het eigen werking. Vandaag al beschikt het museum over een handleiding voor onderzoek met betrekking tot de herkomstgeschiedenis voor de periode 1933–1945 van nieuwe aanwinsten en langdurige bruiklenen. Objectieve controleerbare feiten worden onderzocht en sinds kort is aanvullend ook een checklist met bronnen beschikbaar die gericht gebruikt wordt. In dit verband is het belangrijk te beseffen dat de beschikbare bronnen zelden volledig zijn en dat dergelijk onderzoek bijzonder tijdrovend en arbeidsintensief is. Daarnaast is ook kennis van de eigentijdse

(internationale) kunsthandel noodzakelijk, een onderzoek-domein dat nog in volle ontwikkeling is.

Dat MSK bijzondere waarde hecht aan (het ontwikkelen van methodieken voor) herkomstonderzoek en er ook extra muros actief bij betrokken wil worden, illustreert onder meer zijn deelname aan de opvolgingscommissie die recent in het leven is geroepen om het door de KMSKB geïnitieerd project *ProvEnhance: Enhancing the provenance data of the collections of the Royal Museums of Fine Arts of Belgium (RMFAB) since 1933. Scientific study, digital valorization and narrative in context* vanaf het voorjaar van 2023 mee te begeleiden.

Tijdens de volgende beleidsperiodes werkt het MSK gericht enkele cases uit rond kunstwerken met een niet nader onderzochte herkomst (zie Beleidsprioriteiten 2024–2028).

3. Ontwikkeling van de collectie

a. Restauratie

Het museum heeft twee restaurateurs in dienst die toezicht houden op de collectiestukken. Een aanvullende restaurateur werd tijdelijk aangesteld in functie van de verhuis van een ensemble collectiestukken naar de externe erfgoeddepots. De restaurateurs geven de stukken een restauratie- en conserveringsbehandeling en signaleren de problemen aan het Hoofd Collectie en Onderzoek en aan de wetenschappelijke staf. Voor het onderzoek en de behandeling van uiterst gecompliceerde gevallen doet het MSK beroep op het KIK. Er wordt eveneens beroep gedaan op restaurateurs buiten het museum. Voor bepaalde opdrachten is het eigen atelier immers onvoldoende uitgerust. Belangrijk in dit verband is het feit dat de restaurateurs ook instaan voor de actieve conservering en voor alle manipulaties van kunstwerken: zaalinrichting, montage en demontage van tentoonstellingen, bruiklenen. Het MSK beschikt over een restauratieatelier waar de restaurateurs werkzaam zijn. Het atelier beschikt over een goede basisuitrusting. Het MSK beschikt over een jaarlijks door de Stad Gent ter beschikking gesteld budget van 25.000 euro. Daarnaast wordt gerekend op subsidies van de Koning Boudewijnstichting (Fonds Baillet-Latour) en – voor de restauratie van Topstukken – de Vlaamse Overheid.

b. Verwerving

Voor het MSK blijft de collectievorming essentieel. Het verzamelbeleid wordt bepaald door de museumdirecteur in samenspraak met het Hoofd Collectie en Onderzoek, het Hoofd Tentoonstellingen en de wetenschappelijke medewerkers. De collectievorming steunt voornamelijk op aankopen, langdurige bruiklenen, schenkingen en legaten.

Het verwervingsbeleid is toegespitst op vier beleidslijnen:

- de specialisatie van het museum op de kunst van de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw < dit betekent niet dat de verzameling oude kunst wordt verwaarloosd, maar wel dat de uitbreiding gespecialiseerd is.
- de situering van de Vlaamse en Belgische kunst in een internationale context
- de aandacht voor kunstwerken op papier, zowel zelfstandige werken als kunstwerken in albums en boekvorm
- de aandacht voor het werk van vrouwelijke kunstenaars

Samen met de partners van meemoo/VKC gebruikt het MSK een gezamenlijk collectieplan waarin de verwerving van collectiestukken wordt afgestemd met de partnermusea.

In de realiteit ligt de focus op:

- Oude kunst (voor 1789): De verzameling oude kunst wordt gezien als een eerder statisch gegeven. Er wordt rond deze collectie gewerkt, maar gezien de specialisatie van het museum en de afspraken met de musea van meemoo/VKC zijn aanvullingen niet prioritair. Toch blijft het museum geïnteresseerd in aanwinsten wanneer zich kansen voordoen. Dit heeft dan betrekking op werken die bij de collectie aansluiten of die een speciale band hebben met Gent.
- Moderne kunst (1789–1950): Het museum wil zich verder ontwikkelen tot een referentiemuseum voor Vlaamse en Belgische moderne kunst in een internationale context. Wat de internationale context betreft: de verwijzing naar de internationale context, en de buitenlandse kunst die destijds relevant was voor de ontwikkeling in België.
  - Neoclassicisme rond 1800
  - Romantiek vanaf 1830
  - Landschap in de 19de eeuw
  - Realisme rond 1860
  - 19de- en 20ste-eeuwse sculptuur
  - Impressionisme en neo-impressionisme
  - James Ensor
  - Symbolisme
  - George Minne
  - Eerste groep van Sint-Martens-Latem
  - Vlaams expressionisme:
    - Schilderkunst
    - Aquarellen, gouaches, tekeningen en prenten uit de jaren 1920
    - Beeldhouwkunst
  - Modernisme, dadaïsme en surrealisme

Inzake collectiebeleid wordt eveneens door de musea samengewerkt wanneer het gaat om het uitwisselen van gegevens over een bepaald werk of over een verkoper, of het eventueel waarschuwen voor anomalieën. In brede zin gebeurt overleg in de kunstensector (musea, universiteiten, specialisten) in verband met het signaleren van interessante stukken.

Manier waarop het MSK zijn collectie versterkt

Aankopen

Het verwerven van de collectie gebeurt in de eerste plaats door aankopen. Het budget dat de Stad Gent jaarlijks ter beschikking stelt, wordt aangevuld met de financiële middelen die De Vrienden van het Museum ter beschikking stellen voor aankopen. Alle aanwinsten van De Vrienden van het Museum worden volgens de statuten van deze vereniging automatisch aan de stad geschonken (telkens tijdens de algemene vergadering die minstens één keer per jaar plaatsvindt).

Het verwerven van sleutel- en topstukken gebeurt in de praktijk op drie manieren:

- uitzonderlijke subsidie door de Vlaamse Gemeenschap
- aankoop door de Vlaamse Gemeenschap en langdurige bruiklenen aan het museum
- aankoop door de Koning Boudewijnstichting en langdurige bruiklenen aan het museum

Scheningen, legaten en langdurige bruiklenen

Het MSK onderhoudt een uitstekende relatie met privé-verzamelaars, hetgeen in het verdere en recente verleden leidde tot belangrijke scheningen, legaten en bruiklenen. Scheningen en legaten worden enkel aanvaard als zij de collectie van het MSK betekenisvol aanvullen. Ook kwalitatief vergelijkbare bruiklenen uit privécollecties worden aanvaard. Het museum moedigt bruiklenen aan van stukken die in de collectie passen en leemten vullen; hierbij spelen de goede relaties met (inter)nationale kunsthandelaars een belangrijke rol. Scheningen, legaten en bruiklenen die buiten de collectieratio vallen, worden slechts bij hoge uitzondering aanvaard.

Het aankoopbudget bedraagt gemiddeld 123.947 euro per jaar en wordt ter beschikking gesteld door de Stad Gent. Het budget wordt gestort in een aankoopfonds en kan daardoor worden geaccumuleerd. Het budget van de stad wordt aangevuld met middelen uit de structurele subsidie van het Erfgoeddecreet. Voor de aankoop van boeken wordt jaarlijks een budget voorzien van 15.000 euro (middelen uit de structurele subsidie van het Erfgoeddecreet). Het MSK werkt concreet samen inzake collectiebeleid met De Vrienden van het Museum. De vereniging speelt een belangrijke rol in de ondersteuning van het verwervingsbeleid van het museum. De Vrienden van het Museum stellen jaarlijks 100.000 euro aan het museum ter beschikking. Dit bedrag wordt in essentie voor de aankoop van kunstwerken gebruikt. Aankopen door De Vrienden gebeuren op voorstel van de museumdirectie, en worden voorgelegd aan de Raad van Bestuur van de vereniging. Voor belangrijke projecten kunnen gezamenlijke acties op touw gezet worden. De Vrienden kunnen overigens bogen op een belangrijk verleden. Gedurende hun 100-jarig bestaan kochten en schonken zij talrijke belangrijke

stukken aan de verzameling, onder meer alle topwerken die vandaag de landelijke en internationale weerklank van het museum bestendigen.

c. Collectiemobiliteit

Vele musea bekijken de mogelijkheden van collectiemobiliteit. Ook het MSK past verder de mogelijkheden toe om via langdurige depots versterking van de collectie te realiseren. Bepaalde leemten kunnen immers opgevuld worden met werken uit de reserves van andere musea. Bij collectiemobiliteit kan gedacht worden aan langdurige versterking van de collecties met depots uit reserves van andere musea enerzijds, en anderzijds aan kortstondige bruiklenen om bepaalde thema's uit te werken. In geen geval is het de bedoeling werken uit de kerncollectie en fragiele werken 'mobiel' te maken. Binnen de Stad Gent is er een verregaande samenwerking inzake collectiebeleid tussen de stedelijke musea. Dit behelst uitwisseling van informatie, het doorspelen naar elkaar van aankoopvoorstellen, alsook het concrete uitwisselen in de vorm van bruikleen van collectiestukken. Binnen de Gentse musea werden al collectieverschuivingen gerealiseerd. Het MSK werkte concreet samen met het S.M.A.K., Historische Huizen, Design Museum, IM en STAM. Daarnaast pleegt het MSK periodiek overleg over collectiemobiliteit met de meemoo/VKC-partnermusea en Belgische partnermusea zoals de KMSKB. Tot slot stelt het MSK belangrijke stukken ter beschikking voor langdurige bruikleen in musea in en buiten Gent, bv. in de Universiteit Gent en het MAS Antwerpen.

d. Herbestemming

Over het algemeen is de verzameling van het MSK vrij homogeen. De problematiek van afstoting werd in het verleden bestudeerd binnen het museum. Afstoting van geschonken en gelegateerde werken werd meteen uitgesloten. Afstoting van onbelangrijke stukken zou financieel weinig opleveren en ook de administratieve en technische werking niet bijzonder verlichten. Tot voor kort leefde het inzicht dat de geringe voordelen niet opwegen tegen de grote negatieve publiciteit. Om deze redenen ging het MSK vooralsnog niet over tot afstoting. De afgelopen jaren is zowel in de bestuurlijke omgeving als binnen de musea zelf de houding ten aanzien van herbestemming van collectiestukken veranderd. Om die reden wordt tijdens de lopende beleidsperiode een onderzoekstraject geïnitieerd waarin een beleidsmatige visie wordt ontwikkeld en die tijdens de volgende beleidsperiode gefaseerd zal worden uitgewerkt.

e. Onderzoeksprojecten

Het MSK doet aan wetenschappelijk onderzoek over de collectie en de studiegebieden die eigen zijn aan het museum. Dit onderzoek legt de basis voor publicaties over

de collectie en de museumgeschiedenis, voor de collectiepresentatie, educatieve werking, verwervingen en tentoonstellingen. Daarnaast doet het museum aan wetenschappelijke dienstverlening voor overheden, partnerinstellingen, onderzoekers, studenten en het publiek. Het MSK investeert in een gespecialiseerde bibliotheek en een meertalige omkadering van de collectie en tentoonstellingen. Bij alle eigen tentoonstellingen verschijnt een meertalige wetenschappelijke publicatie. Het MSK heeft een sterke traditie van lezingen en houdt studiedagen in het kader van tentoonstellingen.

Het Gentse museum beschikt over een inhoudelijke onderzoeksequipe van hooggekwalificeerde kunsthistorici, die ook extern actief zijn als docent, gastcurator, lid van wetenschappelijke commissies en doctoraatsbegeleidingscommissies, en via publicaties en lezingen. Naast het uitdragen en ter beschikking stellen van expertise wordt uiteraard regelmatig beroep gedaan op externe onderzoekers en gastcuratoren.

Het MSK zet in op een wisselwerking met onderwijs- en wetenschappelijke instellingen en moedigt ze aan de collectie te gebruiken en te onderzoeken. Het MSK wil hierin een voortrekkersrol spelen in Vlaanderen.

UGent reikt uit naar het museum voor intensere samenwerking als forum voor onderzoek, praktijk, microteachings en als alternatieve collegiumruimte. Dit onderzoek overstijgt het kunstwetenschappelijke veld: Zo werkt het MSK mee aan wetenschappelijk onderzoek in de strijd tegen kunstcriminaliteit. Dit uit zich in samenwerking met de Gentse en federale politie, FARO en de UGent, en resulteerde in 2021 in een innoverend barrièremodel tegen kunstcriminaliteit. Vanaf 2022 participeert het MSK in de opstart van het expertisecentrum Kunst & criminaliteit o.l.v. de UGent.

Resultaten:

- museumcollectie- en tentoonstellingspublicaties
- Museumkrant (verschijnt halfjaarlijks; uitgegeven door De Vrienden van het Museum)
- ontsluiting van de museumcollectie online (museumwebsite, website Erfgoedinzicht, meemoo/VKC-website en meemoo/VKC-thematische websites)
- advisering (onder meer aan de Vlaamse Overheid en de Koning Boudewijnstichting)
- organisatie in het MSK van colloquia en studiedagen

Het wetenschappelijk onderzoek verloopt op het ritme van:

- de wisselende collectiepresentaties op zaal
- de tentoonstellingen in en extra muros die het MSK organiseert
- de waarderingstrajecten van de collectie
- verwervingsvoorstellen
- binnenkomende vragen vanuit de Vlaamse Overheid, de Koning Boudewijnstichting, derden (zie ook boven)

Het uitdragen van expertise blijft een focuspunt tijdens de volgende beleidsperiode. De wetenschappelijke staf stelt zich tot doel aan hun kennis een grotere zichtbaarheid te geven in de vorm van de deelname aan colloquia en symposia, en bijdragen in publicaties van derden.

f. Herwaardering

Sinds 2014 werkt het MSK aan de uitvoering van een meerjarig plan met als doel een aantal deelcollecties te herwaarderen en (verschillende presentaties van) de vaste collectie stapsgewijs te hertekenen.

Gerealiseerde projecten:

- 2015: *De Gouden Eeuw Revisited: een curieuze collectie uit de Nederlanden*
- In het kader van de 200ste viering van het Nederlands bewind in België herwaardeerde het MSK zijn belangrijke, maar bij het brede publiek vooralsnog onbekende collectie uit de Gouden Eeuw. Wetenschappelijk onderzoek en conservatie en restauratiebehandelingen van topwerken uit de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden hebben geleid tot een lange-termijnpresentatie en een heroriëntatie van de rechtervleugel van het museumgebouw.
- Aanvullend trad vanaf het najaar van 2017 Patrick Van Caekenbergh in dialoog met de kunst uit de Gouden Eeuw. Aanleiding was de schenking van zijn gehele studio of *Het Sigarenkistje* aan het MSK waar het permanent tentoongesteld staat in zaal 14. De wereld van Van Caekenbergh sluit helemaal aan bij deze van de Gouden Eeuw, toen geleerden en amateurs het universum trachtte te vatten in wonderkamers, verzamelingen en taxonomieën.
- 2017-2018: Selectie uit de verzameling medailles
- Het MSK heeft ongeveer 400 medailles in haar verzameling die zelden te zien zijn. Het grootste deel van dit unieke ensemble werd aangekocht op de 'Salon de la Médaille' van de wereldtentoonstellingen te Brussel (1910) en Gent (1913). De Gentse verzameling geeft een uitstekend beeld van de (inter)nationale medaillekunst uit de late 19de en vroege 20ste eeuw.
- 2017-2018: Op papier. Tekeningen van Gentse kunstenaars uit de museumcollectie
- Het centrale thema van de tentoonstelling 'Op papier' was de stad Gent en de kunstenaars die afkomstig waren uit, of gedurende korte of langere tijd neerstreken in de stad. Voor elk van hen vormde de artistieke context of het lokale leven in Gent een onuitputtelijke bron van tekendrift. Het museum bracht zelden getoonde pareltjes in zwart-wit én in kleur naar boven, gerealiseerd door zowel bekende als onterecht vergeten kunstenaars.
- 2018-2019: Gaspar de Crayer en Gent, onlosmakelijk verbonden
- Het MSK leende in 2018 drie schilderijen en een selectie tekeningen van schilder Gaspar de Crayer (1584-1669) uit aan het Musée de Flandre in Cassel (FR). Daar maakten ze deel uit van de overzichtstentoonstelling *Tussenin Rubens en Van Dyck. Gaspar de Crayer, een hofschilder*, die inzoomde op het werk van deze onterecht vergeten meester van de barokkunst. Want eeuwenlang werd De Crayer in één adem genoemd met grootmeesters Rubens en Van Dyck. Het MSK maakte van deze gelegenheid gebruik om de schilder ook zelf in de kijker te stellen, en om zijn nauwe band

met Gent te belichten. In het Forum van het MSK kwam de collectiepresentatie 'Onlosmakelijk verbonden. Gaspar de Crayer en Gent' met enkele werken die te groot waren om naar Cassel af te reizen. Tegelijk is de presentatie een uitnodiging om de stad in te trekken. In verschillende Gentse kerken is immers nog veel werk van De Crayer terug te vinden.

- 2022-2023: Parcours in vaste collectie naar aanleiding van de dubbelverjaardag 225 jaar MSK, 125 jaar De Vrienden
- Hoe kwam de collectie eigenlijk tot stand? Wie bezocht vroeger het museum en hoe kijken bezoekers naar ons vandaag? Wat zijn de absolute topstukken in de Gentse collectie en welke rol speelden schenkers en museumvrienden om die bij elkaar te brengen? Het zijn slechts enkele van de verhalen die aan bod komen.
- Via digitale toepassingen bladeren bezoekers door het fotoarchief van het museum, kunnen ze op hun favoriete werk stemmen en komen getuigenissen aan bod. Het historisch parcours loopt langs 10 installaties, verspreid over de museumzalen.
- 2022-2023: Collectie naar buiten
- De 225ste verjaardag van het museum vormt de aanleiding voor een groot participatieproject met en voor Gentenaars. Onder de noemer 'Collectie naar buiten' gaan we samen met partners in de Gentse buurten aan de slag met de museumcollectie. We gaan in de wijken op zoek naar fervente kunstliefhebbers, maar net zo goed naar mensen die ons helemaal niet kennen of niet weten te vinden.
- Het resultaat van zo'n traject kan een gesprek over een kunstwerk zijn, een reeks creatieve workshops of evengoed een feestelijke stoet doorheen de buurt. Zo onderzoekt het MSK zijn relatie met de inwoners van Gent, en willen we drempels weghalen voor wie het niet evident is om een museum te bezoeken. De resultaten uit dit traject worden bovendien ook in de museumzalen getoond, als bewijs van de constante wisselwerking tussen de stad, zijn museum en haar bewoners.
- Ondertussen gerealiseerde projecten zijn o.m. een feestelijke circusparade aan de Watersportbaan i.s.m. speelpleinwerking Kabonga en de interventie van leerlingen van De Mozaïek rond werken van Berlinde De Bruyckere, Dirk Braeckman en Wim Delvoye in de Dronghenhofkapel.

Beleidsprioriteiten 2024-2028

Herwaardering deelcollecties (2024-2028), via wisselende collectiepresentaties en/of online-ontsluiting, telkens met conditiebeschrijving en (waar nodig) conservatie- en restauratiebehandeling van de deelcollecties

- beeldhouwkunst (werktitel SOS Plaaster)
- tekeningen (finaliseren)
- monumentale schilderkunst oude meesters
- precieuze reserve en historische archivalia

5. Prioriteiten tijdens de beleidsperiode 2024–2028

Zoals geformuleerd in het Beleidsplan 2024–2028:

SD 3 Het MSK draagt zorg voor een gastvrije omgeving waarin het comfort en de veiligheid van de collectie, de bezoekers en het personeel centraal staan.

OD 3.1 Het MSK investeert in een functioneel, kwaliteitsvol en duurzaam gebouwenbeheer met het oog op een optimaal gebruik en beleving (zie ook OD 1.5 en OD 4.1).

Acties

- De afdelingen Facilitair beheer en Collectie werken continu en (pro)actief aan een performante bewaar- en presentatieomgeving, samen met de gebouweigenaar en het zakelijk team van het AGB.
- Het calamiteitenplan periodiek evalueren en actualiseren, met bijzondere aandacht voor de collectiehulpverlening (zie OD 4.1).
- Het ruimtegebruik binnen het museumgebouw alignerend met het organogram en de beleidsdoelstellingen (zie OD 1.4).
- Klimatisatie en luchtverversing optimaliseren i.f.v. evoluerende noden en behoeften (zie OD 4.1).
- Op facilitair vlak het goede verloop van de laatste restauratiefase van *De aanbidding van het Lam Gods* in het MSK garanderen.
- Als lid van het projectteam Citadelpark+ een actieve rol opnemen in de verdere uitbouw van de Citadelparksite (zie OD 1.3, OD 4.4 en OD 9.3).
- Aantal effectieve ingrepen i.f.v. optimalisatie van klimatisatie en luchtverversing
- Aantal overlegmomenten i.f.v. het evalueren en aanpassen van het calamiteitenplan
- Aantal oefeningen i.f.v. collectiehulpverlening
- Aantal oefeningen i.f.v. incidentbeheer
- Aantal opleidingen i.f.v. calamiteitenplan en collectiehulpverlening
- Aantal ingrepen i.f.v. verbetering van de museumtechnieken
- Aantal ingrepen i.f.v. efficiënter energieverbruik
- Aantal keren dat de meterstanden worden doorgegeven aan betrokken medewerkers en partners
- Aantal overlegmomenten met de stuurgroep Lam Gods
- Aantal acties om een vlot verloop van de laatste restauratiefase van *De aanbidding van het Lam Gods* in het MSK te garanderen
- Aantal overlegmomenten met de projectgroep Citadelpark+

Indicatoren

- Een geactualiseerde beheersovereenkomst met de Stad Gent
- Aantal effectieve ingrepen i.f.v. een optimale bewaar- en presentatieomgeving
- De mate van opvolging, continuïteit en feedback van het HVAC-systeem, en nakomen van afsprakennota

Partners

- Zakelijk team AGB; departement Cultuur; Stad Gent, Facility Management; Stad Gent - District09; Gent – kerkfabriek Sint-Baafskathedraal; Projectgroep Citadelpark+; FARO; calamiteitendenktank FARO

OD 3.2 Het MSK bestendigt hospitality vanuit facilitair beheer naar gebruikers en bezoekers, en bouwt verder aan de optimalisatie van de technische en logistieke arbeidsorganisatie.

Acties

- Inzetten op structureel overleg tussen alle medewerkers die in direct contact staan met het publiek i.f.v. kennisdeling, wederzijds begrip en het behalen van de beleidsdoelstellingen op het vlak van inclusie, hospitality en security (zie OD 1.4 en OD 1.8).
- De interne afdelingsoverschrijdende werkgroep evenementen structureel verderzetten i.f.v. een efficiënte praktische organisatie van alle activiteiten in het museum (zie OD 1.4).
- De logistieke en technische ondersteuning van de museumwerking optimaliseren.
- Aantal overlegmomenten met de werkgroep evenementen
- Opvolging van de overlegmomenten met de werkgroep evenementen
- Jaarlijkse evaluatie en – indien nodig – bijsturing van de werkgroep evenementen
- Museumbrede bevraging van noden en behoeften op het vlak van logistieke en technische ondersteuning van de museumwerking
- Jaarlijkse evaluatie en – indien nodig – bijsturing van de logistieke en technische ondersteuning van de museumwerking
- Aantal overlegmomenten om de logistieke en technische ondersteuning van de museumwerking te verbeteren
- Aantal acties om de logistieke en technische ondersteuning van de museumwerking te verbeteren

Indicatoren

- Aantal overlegmomenten/bijeenkomsten tussen publieksgerichte medewerkers
- Verslagen van de overlegmomenten tussen publieksgerichte medewerkers
- Aantal kwalitatieve bevragingen van publieksgerichte medewerkers m.b.t. kennisdeling, wederzijds begrip en het behalen van de beleidsdoelstellingen op het vlak van inclusie, hospitality en security
- AGB; gidsen; vrijwilligers; Schoonvolk!; Stad Gent - District09 (ondersteuning digitaal aanbod); S.M.A.K. (productieteam)

Partners

OD 3.3 Het MSK bouwt het integrale veiligheidsbeleid verder uit in samenwerking met en door kennisdeling met lokale, landelijke en internationale partners.

Acties

- Inzetten op de verdere professionalisering en modernisering van organisatorische, bouwkundige en elektrotechnische beveiliging.
- Een actieve rol opnemen in de uitbouw van een interne bewakingsdienst binnen het huidige en het nieuw op te richten AGB (cf. OD 10.2).
- Expertise over museale veiligheid delen op (inter) nationaal niveau (zie OD 1.7).
- Samenwerkingsverbanden en partnerschappen met lokale en internationale partners op het vlak van veiligheid en beveiliging bestendigen en waar nodig versterken (zie OD 1.3).
- Aantal evaluaties en tests/oefeningen om de performantie van het veiligheidsbeleid (OBE-maatregelen) te onderzoeken en optimaliseren
- Effectieve uitrol en opnemen van een trekkende rol in de verdere professionalisering van de interne bewakingsdienst
- Aantal deelnames aan (inter)nationale fora, studiedagen en netwerkmomenten over museale veiligheid op (inter) nationaal niveau
- Aantal overlegmomenten met lokale en internationale partners over veiligheid en beveiliging

Indicatoren

- Aantal ingrepen voor de verdere professionalisering en modernisering van de organisatorische, bouwkundige en elektrotechnische beveiliging
- AGB; ASIS Benelux; ASIS International; Expertisecentrum kunstcriminaliteit G.R.A.C.E.; calamiteitdenktank FARO; ICOM – ICMS; lokale politie Gent; UGent; federale politie; (inter)nationale musea; securityconsultants

Partners

SD 4 Het MSK draagt zorg voor zijn levendige collectie, voor vandaag en morgen, en stelt ze ter beschikking aan een zo groot en verscheiden mogelijk publiek.

OD 4.1 Met het collectieplan als leidraad behoudt het MSK de collectie duurzaam en performant in een gezonde en veilige bewaar- en presentatieomgeving.

Acties

- Een verantwoorde en realistische conservatie- en restauratieplanning hanteren, uitgevoerd door interne en externe restauratoren (zie OD 1.2).
- Regelmatig collectiestukken controleren die in langdurige bruikleen zijn gegeven aan de bestuurlijke diensten.
- Specifieke aandacht ontwikkelen voor de door de Topstukkenraad geactualiseerde bewaaromstandigheden van de decretaal beschermde topstukken.
- Inhoudelijk geactualiseerde, digitale en meertalige conditierapporten ontwikkelen en implementeren (zie OD 1.6).
- Een actieve rol opnemen in de krachtenbundeling van de AGB's i.f.v. een optimaal en efficiënt collectiebehoud (zie OD 10.4).
- (Pro)actief inzetten op het behoud van een gezonde en veilige bewaar- en presentatieomgeving, zowel in het eigen museumgebouw als in de stadsbrede centrale erfgoeddepots (zie OD 3.1).
- Risicoanalyse en -beheersing activeren, en daartoe periodiek de collectiehulpverlening binnen het calamiteitenplan actualiseren (zie OD 3.1).

Indicatoren

- Aantal uitgevoerde conservatie- en restauratiebehandelingen van collectiestukken die *intra* en *extra muros* tentoongesteld worden (op jaarbasis)
- Aantal uitgevoerde conservatie- en restauratiebehandelingen van collectiestukken die deel uitmaken van de herwaarderingstrajecten (volgens het ritme van de herwaarderings)
- (Toenemende) digitalisatie van precieuze boeken en archivalia (tegen 2028)
- Ingebruikname en toename van tweetalige (NL/EN) digitale conditierapporten (tegen 2025)
- Jaarlijkse deelname aan het structureel overleg tussen de Gentse musea en periodieke consultatie van hun collectiebeheerders

Partners

- Stad Gent – District09, AGB's; Gent, Universiteitsbibliotheek; Vlaamse overheid (Topstukkendecreet); meemoo/VKC; Vlaamse en Belgische musea voor beeldende kunsten; meemoo; VVBAD; OKBV; KIK; IPARC; Fonds Baillet Latour; privérestaurateurs van schilderijen, beelden, papier en boeken, lijsten; FARO

OD 4.2 Met het collectieplan als leidraad maakt het MSK zijn collectie verder zichtbaar en toegankelijk via analoge en digitale kanalen, zowel in eigen regie als met partners (zie OD 1.6).

Acties

- Op regelmatige basis de doorgevoerde verborgen collectiestukken uit de depots onder de aandacht brengen, zowel *intra* en *extra muros* als in de museumzalen en op de online-museumkanalen (zie SD 6).
- De mogelijkheid onderzoeken om restauraties van eigen collectiestukken op zaal in het restauratieatelier te laten plaatsvinden, na afloop van de restauratiecampagne van *De aanbidding van het Lam Gods* van de gebroeders Hubert en Jan van Eyck.
- Inzetten op de verdere kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkeling van de gestandaardiseerde en online raadpleegbare metadata van de collectie.
- Het gebruik van de (digitale) collectieregistratie optimaliseren i.f.v. een efficiënte informatieverstrekking over de collectie en de collectieadministratie.
- Het overkoepelend, duurzaam en gebruiksvriendelijk beeldbeheer en -gebruik perfectioneren, wat zich vertaalt naar de volgende acties:

- een realistisch stappenplan voor (nieuwe) beeldopnames ontwikkelen en implementeren;
- de bestaande collectiegebonden en documentaire museumbeeldendatabank schonen;
- een duurzame beeldopslag van historische en nieuwe opnames zoeken en vinden.
- De (online)publicatie van de bestandscatalogus tekeningen vervolmaken.
- De bestandscatalogus beeldhouwwerken (online) publiceren.

Indicatoren

- Stijging van het bezoekersaantal (on- en offline)
- Grotere diversiteit van de bezoekers (on- en offline)
- Stijging van toegankelijke collectiedata op de museumwebsite
- Stijging van nieuwe geautomatiseerd geregistreerde objecten
- Stijging van geschoonde, gecorrigeerde en aangevulde records
- Stijging van genormaliseerde records

- Stijging van het aantal digitale collectiedossiers
- Aantal nieuwe beeldopnames
- Aantal raadplegingen van en bestellingen bij meemoo/Lukas
- Publicatie van de bestandscatalogus tekeningen
- Publicatie van de bestandscatalogus beelden

Partners

- Stad Gent – District09, AGB's; Gent, Cageweb; Erfgoed in Zicht; meemoo/VKC; meemoo/Lukas; overleg georganiseerd tussen de Vlaamse musea en de geïnteresseerde Vlaamse universitaire faculteiten op het vlak van metadata-beleid; FARO, Europeana

OD 4.3 Met het collectieplan als leidraad versterkt het MSK zijn collectie 'Vlaamse en Belgische kunst in een internationale context'.

Acties

- Een afstotings- en herbestemmingstraject initiëren i.f.v. een coherent collectieprofiel én het economisch beheer van de beschikbare bewaaromgeving.
- I.s.m. de zakelijke afdeling d.m.v. gerichte acties op zoek gaan naar alternatieve financieringsbronnen i.f.v. het verhogen van de verwervingskracht (zie OD 2.4).
- Het bestaande netwerk van privéverzamelaars onderhouden en uitbreiden i.f.v. de gerichte (tijdelijke) verrijking van de museumcollectie.
- Een blijvende geprivilegieerde partner zijn van de Vlaamse overheid voor het langdurig in bewaring nemen van (top)stukken uit de Collectie Vlaamse Gemeenschap.
- Nazorg op maat van (langdurige) bruikleengevers en schenkers ontwikkelen.
- Een geprivilegieerde samenwerking ontwikkelen met zorgvuldig gekozen cultureel-erfgoedinstellingen voor het (tijdelijk) in bewaring nemen van collectiestukken in het kader van collectiemobiliteit.
- Initiatief nemen tot periodiek overleg met Vlaamse en Belgische collectiebeherende instellingen i.f.v. afstemming van het verzamelbeleid en informatie-uitwisseling.

- Ons zorgvuldig blijven informeren over actuele prijsevoluties op de (inter)nationale kunstmarkt en die opvolgen.

Indicatoren

- Aantal herbestemde collectiestukken
- Aantal kwaliteitsvolle en marktprijsconforme aankopen
- Stijging van het aantal aanvullend verworven collectiestukken die een noodzakelijke aanvulling op de bestaande collectie zijn (via langdurige bruiklenen, schenkingen en legaten)
- Stijging van het aantal (top)stukken uit de Collectie Vlaamse Gemeenschap

Partners

- Stad Gent – juridische dienst, zakelijk team AGB; de Vrienden van het Museum; Vlaamse overheid (Collectie Vlaamse Gemeenschap en Topstukkendecreet); Koning Boudewijnstichting; stedelijke, regionale, Vlaamse, Belgische en Europese partnermusea en culturele partnerinstellingen; meemoo/VKC; verzamelaars en kunsthandel

OD 4.4 Het MSK verbindt de collectie met haar omgeving.

Acties

- Een genereus bruikleenbeleid hanteren:
  - met aandacht voor balans tussen de lokale en bovenlokale publieksontsluiting en het borgen van de conditie van het kunstwerk;
  - waarbij de museale kennis en expertise mee uitgedragen worden (zie OD 6.5).
- I.s.m. het S.M.A.K. en GUM in het Citadelpark een herwaarderingstraject van het opgestelde ensemble beeldhouwwerken initiëren en de mogelijkheid van nieuwe opstellingen onderzoeken (zie OD 9.3).
- Verder inzetten op de dynamische wisselwerking, gerelateerd aan de collectie en haar geschiedenis, met de Gentse musea en met het S.M.A.K. en het STAM in het bijzonder (zie OD 9.1).
- Een samenwerkingstraject uitbouwen met de regionale partnermusea uit de Schelde- en de Leiestreek (zie OD 6.5).
- Actief meewerken aan de verdere ontwikkeling en uitvoering van het Topstukkendecreet.
- Maximaal inzetten op betrokkenheid bij de (verdere) ontwikkeling van het Museum van Vlaanderen (zie OD 10.3).

Indicatoren

- Aantal uitgaande bruiklenen
- Aantal bijdragen (o.m. in de vorm van artikels en lezingen) aan initiatieven van bruikleenemers
- Analoge en/of digitale informatieverstrekking over de (historische en culturele) relatie van het MSK met het Citadelpark
- Analoge en/of digitale informatieverstrekking over de aanwezigheid van historische beeldhouwwerken in het Citadelpark
- Aantal collectiestukken uit de collecties van het S.M.A.K. en het STAM dat tentoongesteld wordt in het MSK
- Aantal collectiestukken uit de collectie van het MSK dat tentoongesteld wordt in het S.M.A.K. en het STAM
- Deelname aan studieopdrachten i.f.v. de verdere ontplooiing van het Topstukkendecreet

Partners

- Stad Gent; zakelijk team AGB; de Vrienden van het Museum; Gent – S.M.A.K., Charles Vandenhovepaviljoen, GUM, STAM, UGent, Universiteitsbibliotheek; regionale partnermusea: mudel, MDD, Raveelmuseum, SteM; Vlaamse overheid (Topstukkendecreet)

SD 5 Het MSK is een toegankelijke en stimulerende bron van kennis en informatie over de collectie en haar geschiedenis. (zie OD 1.7)

OD 5.1 Het MSK deelt geactualiseerde kennis en informatie over de collectie en haar geschiedenis via diverse kanalen, zowel in eigen regie als in (inter)nationale partnerships.

Acties

- Geactualiseerd onderzoek van de museum- en collectiegeschiedenis.
  - De studie van deelaspecten van de verzameling oude kunst actualiseren (zie OD 6.1).
  - (Pro)actief bijdragen aan het verder te ontwikkelen bovenlokale restitutiebeleid en zelf aan herkomstonderzoek doen.
  - Een veelzijdig aanbod aan lezingen (door museummedewerkers en externen) ontwikkelen over gekende en minder gekende aspecten van de collectie en haar geschiedenis.
  - De resultaten van wetenschappelijk en kunsthistorisch onderzoek van museummedewerkers vertalen naar bijdragen voor de Museumkrant en webpublicaties.
  - De wetenschappelijke, kunsthistorische en museale kennis en expertise van museummedewerkers *extra muros* uitdragen via publicaties, lezingen en deelname aan jury's en wetenschappelijke en bestuurscommissies (zie OD 4.4 en 6.1).
- Overleg met en uitwisseling tussen de Belgische en Vlaamse musea voor beeldende kunsten
  - Overleg met en uitwisseling tussen relevante faculteiten van (inter)nationale universiteiten, en van de UGent in het bijzonder
  - Publicatie van een nieuwe studie over de museum- en collectiegeschiedenis
  - Publicatie van de bestandscatalogus beeldhouwwerken
  - Publicatie van de bestandscatalogus tekeningen
  - Aanwezigheid van museumgeschiedenis en collectiegerelateerde items op de analoge en digitale museumkanalen
  - Aantal deelnemers aan activiteiten met een wetenschappelijk karakter
  - Aantrekken van externe onderzoekers van aspecten van de collecties

Partners

- Stad Gent – juridische dienst, zakelijk team AGB; de Vrienden van het Museum; Vlaamse, Belgische en internationale universiteiten en hogescholen; UGent; stedelijke, regionale, Vlaamse en Belgische partnermusea en culturele instellingen; KIK; Fonds Baillet Latour; netwerkfora: Groep XIX, ESNA, CODART ...; stedelijke, Vlaamse en federale instanties m.b.t. restitutiebeleid

Indicatoren

- Tentoonstelling en ontsluiting van onderzoek naar aspecten van de verzameling oude kunst
- Ondersteuning van CODART en deelname aan CODART-activiteiten

OD 5.2 Het MSK ontwikkelt zich verder als kennis- en informatiecentrum voor de Vlaamse en Belgische kunst in een internationale context uit de 19de en eerste helft 20ste eeuw.

Acties

- Cultuurhistorische onderzoekslijnen initiëren, gerelateerd aan de collectie en haar geschiedenis, zoals het project 'Digitaal kruispunt van de Belgische officiële Salons, 1792–1914, een online doorzoekbaar data- en onderzoekplatform'.
  - Kennis van de museumcollectie vergroten door collectiedata te verbinden met documentatie over de collectie (archief, beeld, bibliotheek) en externe bronnen.
  - Onderzoeksresultaten van museummedewerkers over de Vlaamse en Belgische kunst in een internationale context uit de 19de en eerste helft 20ste eeuw publiceren in relevante vaktijdschriften en catalogi (zowel in eigen regie als in (inter)nationale partnerships).
  - Actief deelnemen aan lokale, landelijke en internationale onderzoeksgroepen over de Vlaamse en Belgische kunst
- in een internationale context uit de 19de en eerste helft 20ste eeuw.
- Onderbouwd kunsthistorisch advies verstrekken op aanvraag (on- en offline).
  - Verzamelaars assisteren en persoonlijke banden met hen creëren en onderhouden.

Indicatoren

- Ontwikkeling van het online doorzoekbare data- en onderzoekplatform 'Digitaal kruispunt van de Belgische officiële Salons, 1792–1914'
- Aantal verschenen publicaties
- Aantal deelnames aan kennisdelingsmomenten
- Aantal zetels in advies- en wetenschappelijke raden
- Aantal vragen om informatie (on- en offline)
- Aantal contacten met verzamelaars

Partners

- Stad Gent, Stad Gent - District09; Erfgoed in Zicht; stedelijke, regionale, Vlaamse, Belgische en internationale musea; Vlaamse, Belgische en internationale universiteiten en hogescholen;

UGent; Vlaamse, Belgische en internationale culturele en archiefinstellingen; Vlaamse overheid (Topstukkendecreet); netwerkfora: Groep XIX, ESNA ...; verzamelaars

OD 5.3 Het MSK versterkt zijn bibliotheek, documentatiecentrum en collectie- en museumarchief en maakt ze toegankelijk om verder onderzoek naar de collectie en haar geschiedenis te stimuleren.

Acties

- De (digitale) zichtbaarheid van de bibliotheek, het documentatiecentrum en het collectie- en museumarchief vergroten.
- Blijvend inzetten op participatieve en kwaliteitsvolle dienstverlening op maat van de bezoeker (fysiek en virtueel).
- Een inhaalbeweging opzetten voor het klasseren en inventariseren van documentatie en archivalia.
- Het collectieplan voor de deelcollectie precieze reserve uit de verzameling van de museumbibliotheek ontwikkelen en implementeren.
- Het collectieplan voor de deelcollectie archivalia, en het digitaliserings- en ontsluitingsplan in het bijzonder, ontwikkelen en implementeren.

Indicatoren

- Stijging van de aanvragen en consultaties van het bibliotheek-, documentatie- en archiefbestand ter plaatse en op afstand
- Stijging van het boeken- en tijdschriftenbestand
- Grotere zichtbaarheid van documentatie en archivalia in onderzoeksresultaten, tentoonstellingen en online-museumkanalen

Partners

- Cageweb; Gent, Universiteitsbibliotheek; OKBV; VVBAD; Archiefbank Vlaanderen; Antwerpen, Letterenhuis; Brussel, KMKS, Archief voor Hedendaagse Kunst

OD 5.4 In de wisselwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten, en met de Universiteit Gent in het bijzonder, neemt het MSK een actieve opleidingsfunctie op.

Acties

- Een kader creëren en implementeren waarin het museum als een gastvrije leerplek voor docenten en studenten fungeert (zie OD 7.5).
- De kennis en beleving van alle geledingen van de museumwerking actief delen met docenten en studenten.
- Het stagebeleid voor studenten kunstwetenschappen intensifiëren (zie OD 2.2).
- Materiaal-technisch onderzoek van de eigen collectiestukken initiëren i.s.m. relevante partners.
- Via docenten aan studenten onderzoeksonderwerpen voorstellen, gerelateerd aan de collectie en haar geschiedenis, die een visuele vertaalslag krijgen in het Vandenhovepaviljoen.

- Een forum bieden om onderzoeksresultaten van docenten en studenten te valoriseren (zie OD 6.1 en 6.4).
- (Doctorale) onderzoeksprojecten van studenten begeleiden en jureren.

Indicatoren

- Verhoogde bezoekersaantallen van studenten
- Aantal gelopen stages
- Aantal door het museum geïnitieerde onderzoeksprojecten ontwikkeld door de UGent
- Aantal deelnames aan begeleiding en jurering van (doctorale) onderzoeksprojecten

Partners

- UGent; Vlaamse, Belgische en internationale universiteiten en hogescholen

SD 6 Het MSK bouwt verder aan een evenwichtig presentatie- en tentoonstellingsbeleid, met als vertrekpunt de eigen verzamelingen beeldende kunst en die van derden uit de Nederlanden en België in een internationaal perspectief, gefocust op de vier lange termijn-onderzoekslijnen.

OD 6.1 Het MSK grijpt de uitdagende opportuniteiten aan die de verzameling oude kunst te bieden heeft voor een verruimende kijk op de kunst uit de Nederlanden en daarbuiten.

Acties

- Het MSK bewaart een (tot nog toe onderbelichte) ruime collectie tekeningen en prenten uit de 17de eeuw. De collectiepresentatie zoomt in op diverse aspecten van het gebruik van het medium ten noorden en zuiden van de Alpen, met focus op de Nederlanden (gepland 2025).
- Samen met de vakgroep Kunstwetenschappen van de UGent werken aan een tentoonstelling *Het portret in de Nederlanden 1580-1620* (werktitel), over een periode waarin zowel in de noordelijke als zuidelijke Nederlanden het relatief jonge genre van het portret tot bloei kwam (gepland voor 2028).
- Samen met de Gemäldegalerie Berlijn de mogelijkheid onderzoeken om een collectiepresentatie te wijden aan de wedersamenstelling van het veelluik van de 14de-eeuwse Florentijnse meester Puccio di Simone, waarvan het centrale paneel 'De kroning van Maria' in het MSK wordt bewaard (gepland 2029).

Indicatoren

- Deze tentoonstelling en collectiepresentaties hebben een wetenschappelijk en inhoudelijk vernieuwend karakter
- Bij de tentoonstelling *Het portret in de Nederlanden 1580-1620* verschijnt een meertalige publicatie
- Deze tentoonstelling is minstens voor 3/4 samengesteld met kunstwerken uit nationale en internationale toonaangevende collecties
- Ze is gebaseerd op partnerships met nationale en/of internationale musea, stichtingen, universiteiten en onderzoekscentra
- Ze heeft het potentieel om te reizen
- De tentoonstelling en collectiepresentaties worden omkaderd door een ruim interdisciplinair randprogramma met diverse, ook inclusieve vormen van publieksparticipatie
- Ze worden mede gefinancierd door derden

OD 6.2 Het MSK blijft inzoomen op betekenisvolle ontwikkelingen van beeldende kunst uit de periode 1789-1950, in een interdisciplinair kader met Vlaanderen en België als vertrekpunt en in een internationale context.

Acties

- Samen met het Brücke-Museum (Berlijn) en de Erich-Heckel-Stiftung een tentoonstelling wijden aan het werk van de Duitse expressionistische kunstenaar Heckel, die tijdens WO I o.m. in Gent actief was. Een van de uitgangspunten is Heckels belangrijke schilderij *De Augustijnenrei in Brugge* uit het legaat Lasnitski (gepland 2024).
- Met een tentoonstelling over Henri Evenepoel inzoomen op het belang van Parijs voor de kunstenaar en zijn contacten daar in progressieve kringen (gepland 2025). Met *De Spanjaard in Parijs* bezit het museum een absoluut hoofdwerk van Evenepoel.
- Voortbouwend op verschillende vroegere onderzoeksprojecten werken aan een overzichtstentoonstelling over de van oorsprong Gentse kunstenaar Frits Van den Berghe. Zijn oeuvre wordt gekaderd in de nationale en internationale context van voor, tijdens en na WO I (gepland 2027).
- De komende jaren periodiek inzetten op monografische en thematische presentaties van deelcollecties op zaal. Aandacht gaat naar kunstenaars als James Ensor, Paul Joostens, Félicien Rops, Victor Servranckx en Paul De Vigne, maar ook naar onderwerpen als kleur en vorm, mythen en muzen (zomerpresentaties).

- Op basis van de deelcollectie historische publicaties in de afdeling kostbare werken van de museumbibliotheek, periodiek het aandeel van geïllustreerde publicaties in de ontwikkeling van de moderne Europese kunst belichten. Deze deelstudies kunnen leiden tot een bredere historische tentoonstelling over het boek in de beeldende kunst (gepland 2029).

Indicatoren

- Bij de tentoonstellingen verschijnt een meertalige publicatie
- Deze tentoonstellingen en collectiepresentaties hebben een wetenschappelijk en inhoudelijk vernieuwend karakter
- Deze tentoonstellingen zijn minstens voor 3/4 samengesteld met kunstwerken uit nationale en internationale toonaangevende collecties
- Ze zijn gebaseerd op partnerships met nationale en/of internationale musea, stichtingen, universiteiten en onderzoekscentra
- Ze hebben het potentieel om te reizen
- De tentoonstellingen en collectiepresentaties worden omkaderd door een ruim interdisciplinair randprogramma met diverse, ook inclusieve vormen van publieksparticipatie
- Ze worden mede gefinancierd door derden

OD 6.3 Het MSK verbreedt de in het verleden opgezette beleidslijn rond het werk van vrouwelijke kunstenaars, door de thematiek in het kader van actueel internationaal onderzoek te plaatsen en via cases vanuit de collectie te onderzoeken.

Acties

- Samen met het National Museum of Women in the Arts in Washington het project *Northern Women: Dutch and Flemish Artists of the Baroque* (werktitel) voorbereiden. Deze tentoonstelling ontkracht het idee dat vrouwelijke kunstenaars in die tijd zeldzaam waren en laat zien dat zij een essentieel onderdeel van de bloeiende artistieke economie van de zogenaamde Gouden Eeuw vormden (gepland 2026).
- Het aandeel van vrouwelijke kunstenaars in de collectie bestuderen en onderzoekscases en presentaties opzetten rond specifieke, vaak anonieme werken (gepland 2026).

Indicatoren

- Bij de tentoonstelling *Northern Women: Dutch and Flemish Artists of the Baroque* verschijnt een meertalige publicatie

- Deze tentoonstelling en collectiepresentaties hebben een wetenschappelijk en inhoudelijk vernieuwend karakter
- Deze tentoonstelling is minstens voor 3/4 samengesteld met kunstwerken uit nationale en internationale toonaangevende collecties
- Ze is gebaseerd op partnerships met nationale en/of internationale musea, stichtingen, universiteiten en onderzoekscentra
- Ze heeft het potentieel om te reizen
- De tentoonstelling en collectiepresentaties worden omkaderd door een ruim interdisciplinair randprogramma met diverse, ook inclusieve vormen van publieksparticipatie
- Ze worden mede gefinancierd door derden

OD 6.4 Het MSK zet periodiek in op het verwijderen van traditionele invalshoeken door een tegendraadse blik op kunsthistorische axioma's te richten. Dwarse gezichtspunten, gevoed door actuele maatschappelijke thema's, verlengen het perspectief en doorbreken de conventionaliteit waarmee zowel oude als moderne kunst doorgaans worden benaderd.

Acties

- N.a.v. het festival Gent Jongerenhoofdstad samen met de eigen organisatie Schoonvolk! en externe partners een collectiepresentatie uitwerken waarin jongeren actief op zoek gaan naar linken tussen de 'schone kunsten' en hun eigen leefwereld (gepland 2024).
- Met *Stephan Vanfleteren. Transcripts of the Sea* (werktitel) het niet eerder getoonde meerjarenproject rond de zee van deze internationaal gerenommeerde fotograaf in een context van historische, voornamelijk 19de- en 20ste-eeuwse marinekunst plaatsen (gepland 2025).
- I.s.m. de vakgroep Kunstwetenschappen van de UGent een tentoonstellingsproject opzetten dat inzoomt op het thema Queer. Met open vizier wordt dit onderwerp getoetst aan de beeldende kunst uit het verleden en de wisselende opvattingen erover in de afgelopen eeuwen (gepland 2027).
- Samen met S.M.A.K collectiepresentaties en een grote tentoonstelling ontwikkelen waarin beide collecties samenkomen (gepland 2026; zie meer uitgebreid OD 9.1).
- Onderzoek uitvoeren voor een tentoonstellingsproject over *trompe l'oeil*-kunst van de late 16de tot midden 20ste eeuw (gepland 2030).

Indicatoren

- Deze tentoonstellingen en collectiepresentaties hebben een wetenschappelijk en inhoudelijk vernieuwend karakter
- Bij deze tentoonstellingen verschijnt een meertalige publicatie
- Ze zijn minstens voor 3/4 samengesteld met kunstwerken uit nationale en internationale toonaangevende collecties
- Ze zijn gebaseerd op partnerships met nationale en/of internationale musea, stichtingen, universiteiten en onderzoekscentra
- Ze hebben het potentieel om te reizen
- Ze worden omkaderd door een ruim interdisciplinair randprogramma met diverse, ook inclusieve vormen van publieksparticipatie
- Ze worden mede gefinancierd door derden
- Bij de organisatie van de collectiepresentatie n.a.v. Gent Jongerenhoofdstad krijgen jongeren een grote curatoriale vrijheid
- Minimaal een uitgebreide collectietentoonstelling organiseren samen met het S.M.A.K.

OD 6.5 Het MSK deelt zijn expertise op het vlak van de organisatie van tentoonstellingen en collectiepresentaties door mee te werken aan significante *extra muros*-tentoonstellingsprojecten in binnen- en buitenland.

Acties

- Naar aanleiding van de honderdste sterfdag van Emile Claus wijdt mudel een overzichtstentoonstelling aan zijn werk. Als geprefereerde partner geeft het MSK zijn volle steun hieraan via betekenisvolle bruiklenen en op curatorieel vlak (gepland 2024).
- De mogelijkheden onderzoeken om de eerder geplande tentoonstelling rond het tekenwerk van Jules De Bruycker naar verschillende locaties te laten reizen.
- Lopende en ad hoc-samenwerkingsverbanden met nationale en internationale onderzoeks- en

bewaarinstellingen verderzetten en nieuwe opstarten met het oog op collectiepresentaties en tentoonstellingen bij derde instellingen.

Indicatoren

- Aantal projecten waarin het MSK bijdraagt aan het uitdragen van de eigen visie en expertise in *extra muros*-projecten
- Draagwijdte en uitstraling van de *extra muros*-projecten
- De mate waarin de MSK-collectie bijdraagt tot de realisatie van de *extra muros*-projecten

SD 9 Het MSK en het S.M.A.K. intensifiëren hun samenwerking op een duurzame manier in het kader van de ontwikkeling van de unieke Citadelparksite.

Het MSK en het S.M.A.K. zijn burens en bovendien de enige twee kunstmusea in Gent. Historisch is er een enorme verwevenheid tussen de beide musea. Tussen 1975 en 1999 was het S.M.A.K. (toenmalig Museum voor Hedendaagse Kunst) gehuisvest in het MSK, en ook de oorsprong van een deel van de collectie van het S.M.A.K. is in het MSK terug te vinden. Het gemeenschappelijke verleden legitimeert een intensere samenwerking, maar ook het perspectief op de toekomst overtuigt ons om dit te doen.

Vandaag zijn er al organische en sporadische vormen van samenwerking tussen beide musea. Zo is er bv. de tentoonstellingsreeks 'Heen en Terug', waar werken uit de collectie van het S.M.A.K. tijdelijk opnieuw op hun plaats van creatie in het MSK worden

geïnstalleerd, zijn er 'brug-rondleidingen' met de beide musea als voorwerp van de rondleiding, is er het gemeenschappelijke veiligheidsbeleid en delen we de overtuiging dat je van kunst een beter mens wordt.

In het belang van het publiek en de ontwikkeling van de site zijn het MSK en het S.M.A.K. ervan overtuigd dat slimme samenwerking ten goede komt aan de eigen instellingen, de bezoekers van beide musea en de uitstraling van beide musea. Voor de komende beleidsperiode worden samenwerkingen ontwikkeld die inhoudelijk én organisatorisch te situeren zijn. Kernwoorden van de samenwerking zijn de collectie, de jongerenwerking, de Citadelparksite en de organisatorische win-win.

OD 9.1 Het MSK en het S.M.A.K. vinden elkaar in het maken van tentoonstellingen en het onderzoeken van de collectie.

De collectie van beide musea is de grondstof van de werking. Naast de museumspecifieke tentoonstellingen en onderzoeksprojecten zijn beide musea ervan overtuigd dat 'joint ventures' vanuit de beide collecties gemaakt kunnen worden. De apotheose wordt een grote collectietentoonstelling vanuit beide collecties in beide musea. Andere acties zijn voorbereidend of kunnen toekomstige perspectieven genereren.

Acties

- In 2026 maken het MSK en het S.M.A.K. een grote collectietentoonstelling in beide musea, met als grondstof de beide collecties van de instellingen (zie OD 6.4).
- Heen en Terug-presentaties worden verdergezet: werken die historisch *in situ* ontstaan zijn in het MSK maar behoren tot de collectie van het S.M.A.K. worden punctueel opnieuw *in situ* gepresenteerd.
- Mogelijkheden onderzoeken voor collectiemobiliteit en het zichtbaar maken ervan, in het bijzonder voor de periode van de jaren 1950.
- Het MSK en het S.M.A.K. voorzien de mogelijkheid hun tentoonstellingsruimte te delen als dat de inhoud of kwaliteit van een tentoonstelling(sproject) van één van beide partners kan verbreden en versterken.

OD 9.2 Het MSK en het S.M.A.K. leveren gemeenschappelijke inspanningen om meer jongeren aan te trekken.

Ook het MSK en het S.M.A.K. staan voor de grote uitdaging om blijvend publiek aan te trekken, en aantrekkelijk te blijven voor jongere generaties bezoekers. Beide musea leveren gemeenschappelijke inspanningen om jongeren naar de musea toe te leiden. In 2024 is Gent Jongerenhoofdstad van Europa, een uitstekende gelegenheid om beide musea nog meer open te zetten voor jongeren, en jongeren als co-creator van de musea te zien.

Acties

- Een gemeenschappelijk bemiddelingsproject opzetten in 2024, het jaar waarin Gent Jongerenhoofdstad van Europa is.
- De jongeren van het MSK en het S.M.A.K. ontwikkelen samen een reeks activiteiten voor jongeren die aansluiten bij de programmatie van beide musea.
- De jongerenwerkingen van het MSK en het S.M.A.K. initiëren en creëren in 2026 een project dat de connectie tussen beide collecties maakt.
- Het MSK en het S.M.A.K. werken een programma uit voor kinderen uit gezinnen in armoede, samen met de DKO-wijkateliers.

OD 9.3 Het MSK en het S.M.A.K. investeren in initiatieven die het unieke karakter van de Citadelparksite valideren.

Het Citadelpark is het Central Park van Gent. Naast drie musea zijn er in het historisch unieke park een Internationaal Congres Centrum (ICC), een wielertempel (Het Kuipke) en een architecturale parel (Floraliahal). De kwaliteiten en mogelijkheden van het Citadelpark blijven tot op vandaag onontgonnen. Het MSK en het S.M.A.K. zijn ervan overtuigd de motor te kunnen zijn om de toekomst van het park mogelijk te maken i.s.m. de buurt, andere culturele partners en de verschillende stedelijke en Vlaamse administraties.

Acties

- I.s.m. GUM zetten beide musea een tweejaarlijks Park- en Museumfeest op, in dialoog met andere organisaties actief in het Citadelpark.
- Het MSK en het S.M.A.K. doen onderzoek naar de kwalitatieve inplanting van kunst in de openbare ruimte in het Citadelpark (zie OD 4.4).
- Het MSK en het S.M.A.K. ontwikkelen een traject om de buurt rond de beide musea actief te betrekken.

OD 9.4 Het MSK en het S.M.A.K. verkennen organisatorische parallellen en transformeren die projectmatig tot structurele samenwerkingen.

Naast een deels verstregelde geschiedenis en inhoudelijke linken hebben het MSK en het S.M.A.K. ook op organisatorisch vlak heel wat kenmerkende parallellen, waaruit organische samenwerkingen kunnen voortvloeien. Deze parallellen bevinden zich op twee sporen. Enerzijds hebben ze betrekking op de specifieke werking van een kunstmuseum, anderzijds biedt de ligging van beide musea op dezelfde site heel wat mogelijkheden. Vanuit een projectmatige aanpak willen het MSK en het S.M.A.K. de samenwerkingen met het meeste potentieel activeren en op termijn structureel verankeren. De beoogde doelen zijn een verbeterde dienstverlening voor de bezoekers, een efficiënter gebruik van middelen en een verhoging van de duurzaamheid van beide huizen.

Acties

- Het MSK en het S.M.A.K. werken een gezamenlijk duurzaamheidsbeleid uit dat in beide huizen wordt geïmplementeerd en brengen expertise samen in een werkgroep duurzaamheid (zie OD 1.5).
- Het MSK en het S.M.A.K. verkennen de noden en behoeften op facilitair vlak die overkoepelend gelendig kunnen worden (werken met derden, werkorders opvolgen, schoonmaak, ruimte- en materiaalgebruik) en zetten hierrond enkele projecten op.
- Het MSK en het S.M.A.K. werken samen verder aan een integraal veiligheidsbeleid, met bijzondere aandacht voor het ontwikkelen van een afsprakenkader over collectiehulpverlening in het kader van de calamiteitenplannen van beide musea.
- In navolging van het tweejaarlijkse parkfeest dat het MSK en het S.M.A.K. samen organiseren, brengen beide huizen expertise samen rond het duurzaam organiseren van evenementen.
- Het MSK en het S.M.A.K. stemmen hun horeca-activiteiten (café, brasserie, events met catering) op elkaar af vanuit een verscherpte profilering en betere dienstverlening voor de bezoeker.
- Het MSK en het S.M.A.K. stemmen hun evenementen- en tentoonstellingskalenders op elkaar af.

6. Netwerken en samenwerkingsverbanden

Het MSK is actief in het veld op alle vlakken van de museumwerking: communicatie, presentatie, publieksparticipatie, klimaat en veiligheid. Het museum opereert in de eerste plaats vanuit het AGB Kunsten & Design, samen met het Design Museum en S.M.A.K., en parallel met het AGB Erfgoed. Daarnaast wordt op Vlaams niveau samengewerkt in meemoo/VKC, het partnerschap tussen het KMSKA, de Musea Brugge, Mu.ZEE, M Leuven en het MSK. Het MSK is actief in de volgende samenwerkingsverbanden en projecten:

Lokaal en regionaal

- Bibliotheken, archief- en documentatiecentra, musea en stichtingen: Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, De Wereld van Kina, Historische Huizen, Liberaal Archief, Museum Dr. Guislain, Universiteitsbibliotheek Gent, De Zwarte Doos, GUM, Mudel (Deinze), MDD (Sint-Martens-Latem), de Stedelijke Musea van Kortrijk en Sint-Niklaas, Emile Verhaerenmuseum (Sint-Amands)
- Onderwijsinstellingen: UGent, KASK, HISK, Luca School of Arts, Hogeschool Gent en Arteveldehogeschool
- Sociale en artistieke partners: WOCK, OKAN, Brede School, Kultuurkuur, Home Thaleia, Cinemaximiliaan, Aanbeeld - Autimistisch Atelier, Toerisme voor Autisme, Manoeuvre, VCOK, Vrijuit, Steunpunt Vakantieparticipatie, UiTPAS, Enchanté vzw, De Rode Antraciet, Paradox - Expertisecentrum Dementie, Blindenzorg Licht en Liefde, ONBETAALBAAR, Intercultureel Muziekcentrum De Centrale, In-Gent
- Hulpverleningsdiensten: brandweerzone Centrum, lokale politie Gent, Paulo / Politie school Oost-Vlaanderen

Landelijk

- Bibliotheken, archief- en documentatiecentra, musea en stichtingen: Archives et Musée de la Littérature, Belfius Art Collection, Direction du Patrimoine culturel de la Fédération Wallonie-Bruxelles, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Koninklijke Bibliotheek van België, Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (Brussel), Musée d'Ixelles, BAM Mons, FOMU (Antwerpen), Middelheim Museum (Antwerpen), In Flanders Fields (Ieper), La Boverie (Luik), Musée Félicien Rops (Namen), Musée des Beaux-Arts (Charleroi), Stedelijke Musea van Antwerpen, Universiteitsbibliotheek Leuven
- Onderzoekstrajecten: FARO, KADOC, OKBV, meemoo, UAntwerpen, VUB, ULB, KU Leuven
- Federale politie

Internationaal

- Bibliotheken, archief- en documentatiecentra, musea en stichtingen: Art Gallery of Ontario (Toronto), Beinecke Rare Book & Manuscript Library (Yale), Belvedere Museum en Kunsthistorisches Museum (Wenen), Alte Nationalgalerie (Berlijn), British Museum, British Library, National Gallery, National Portrait Gallery en Victoria & Albert Museum (Londen), Bibliothèque nationale de France, Musée du Louvre, Musée d'Orsay, Musée national d'art moderne / Centre Pompidou en Musée Rodin (Parijs), Centro de Arte Moderna - Gulbenkian Foundation (Lissabon), Haags Gemeentemuseum (Den Haag), Kunsthalle (Bonn), Kumu Art Museum (Tallinn), LaM (Villeneuve d'Ascq), Musée de Flandre (Cassel), Musée Gustave Courbet (Ornans), Musée des impressionnistes (Giverny), Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia en Museo Nacional del Prado (Madrid), Museum Boijmans Van Beuningen (Rotterdam), Muzeum Sztuki, Rijksmuseum en Van Gogh Museum (Amsterdam), Szépművészeti Múzeum (Boedapest), Singer Museum (Laren), Staatliche Kunsthalle (Karlsruhe), Stedelijk Museum (Amsterdam), Uffizi (Firenze), The Morgan Library & Museum (New York), Yale University Art Gallery (New Haven), 49 Nord 6 Est-FRAC Lorraine (Metz), CODART

Personeel

- Professionele organisaties: CODART, ICOM, Cageweb, OKBV, Erfgoedinzicht, Landelijk Museumoverleg, Museum Pass, PSA (Private Security Association), GRACE (Ghent Research Institute for Art and Cultural Heritage Crime and Law Enforcement), ASIS International, ASIS Benelux, Voka
- Wetenschappelijke commissies en werkgroepen: Groep XIX (MSK, KMSKA, KMSKB, UGent, KUL en VUB), ESNA (European Society for Nineteenth-Century Art); wetenschappelijke commissie van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België; wetenschappelijke commissie van het KADOC; calamiteitentank FARO, werkgroep Barrière modellen kunstcriminaliteit
- Overheidscommissies: Canon van Vlaanderen; actualiseren van de Topstukkenlijst periodes 1789-1914 en 1914-1945; advisering van het Cultureel-Erfgoeddecreet
- Bestuursfuncties: RvB en algemene vergadering van PARCUM; Beheerscomité van het fonds van het Gents Universiteitsmuseum; RvB, algemene vergadering en directiecomité van de Vlaamse Kunstcollectie. De directeur heeft bestuursfuncties in de Vlaamse Kunstcollectie, het Rubenianum, het Snijders & Rockoxhuis, CODART, de Vereniging Rembrandt, het Mauritshuis en het Kröller-Müller Museum.